

Uvod v retrogradno analizo v pravu

Teorija

mag. Primož Obal

Naslov: Uvod v retrogradno analizo v pravu (teorija), Kazenski in civilni del

Strokovna in znanstvena knjiga. Strokovni prispevek temelji na že podanih izsledkih. Znanstveni prispevek temelji na lastni raziskavi.

Tipologija dela: Strokovna in znanstvena knjiga

Knjiga za področje prava: teorija prava, kazensko pravo, civilno pravo

Izdano v samozaložbi: Primož Obal, Cankova 25b, 9261 Cankova

E-knjiga, spletno mesto objave: <https://www.obal-invent.si>

Avtor: mag. Primož Obal, SICRIS: 40821 (izven evidence ARRS)

Kraj izdaje: Cankova

Katalogni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

[COBISS.SI-ID 102531075](#)

ISBN 978-961-07-1056-1 (PDF)

datum: marec 2022

KAZALO:

1. Uvod
2. Teza
3. Omejitve
4. Umestitev problema
5. Retrogradna analiza in logika
6. Retrogradna analiza in pravo
 - 6.1. Splošni oris
7. Retrogradna analiza na pravnem področju
 - 7.1. Prvi korak (zatečeno dejansko stanje)
 - 7.2. Drugi korak (iskanje rešitev)
 - 7.2.1. Sledi kaznivega dejanja
 - 7.2.1.1. Zaključek
 - 7.2.2. Sklepanje o škodni posledici
 - 7.2.2.1. Miselni procesi in iskanje dokazov
 - 7.2.2.2. Zaključek
 - 7.2.3. Shema drugega koraka
 - 7.3. Tretji korak (ponujene rešitve)
 - 7.3.1. Kazenska ovadba
 - 7.3.2. Dopolnitev kazenske ovadbe
 - 7.3.3. Dokazni predlog v kazenskem postopku
 - 7.3.4. Izdaja začasne odredbe po ZIZ
 - 7.3.5. Zavarovanje dokazov po ZPP
 - 7.3.6. Tožba, nasprotna tožba in pobotni ugovor
 - 7.3.7. Shema tretjega koraka
8. Potrditev/ovrženje teze
9. Zaključek

Literatura

Kazalo po geslu zapleteno pravno vprašanje

1. Uvod

Pravniški poklic se lahko opredeli s številnimi značilnostmi. Izpostavljena lastnost pravniškega dela je tako tudi uporaba pravnih pravil. Ko slednja pravnik razume, jih lahko tudi uporabi. Pravna pravila se uporabljajo za življenjske primere. Velikokrat pa dogodki niso razjasnjeni do take stopnje, kot jo potrebuje skrben pravnik za uspešno delo. Vzrok za neraziskanost dogodkov je v pomanjkanju dokazov, ker so slednji prikriti ali pa celo uničeni. V tem primeru zgolj posledica življenjskega dogodka, ne zadostuje za izrek pravne sankcije. Skrben pravnik se bo v taki situaciji poslužil postopka retrogradnje.

Z miselnim postopkom retrogradne analize bo poskušal razumeti dogodek od posledice nazaj, vse do njenega nastanka. Ko bo o dogodku razmišljal po časovni osi nazaj, od posledice preko številnih ravnanj, vse do začetka udejanjanja.

Postavlja se smiselno vprašanja ali lahko tudi pravnik razjasnjuje dogodke od posledice nazaj, da bi potem posameznim ravnanjem pripisal pravno sankcijo.

Zato bo slednji članek poskušal ponuditi teoretične smernice za uporabo retrogradno analizo v pravu.

2. Teza

Pri razpravi bomo izhajali iz spoznanja, da pušča človeško ravnanje za sabo posledice. Če so posledice vidne, govorimo o objektivnem odtisu dejanja. Sledi omogočajo uporabo postopka povratne gradnje dogodka. Od posledice nazaj, vse do nastanka dogodka. Retrogradna analiza bo uspešna šele takrat, ko bo ponudila popolno (nepretrgano) verigo nastalih posledic in ravnanj. Pravnik pa pri uporabi pravnega silogizma izhaja iz obratne časovne osi, od ravnanja posameznika do nastalih posledic. Šele če retrogradna analiza potrdi nastanek posledice, je lahko tudi uporabljiva pri uporabi pravnega silogizma. Slednji postopek sklepanja potrebuje za svojo pravilno uporabo razjasnjeno spodnjo premiso (*premisa minor*) pri čemer mu retrogradna analiza ponuja oporo pri iskanju odločilnih pravnih dejstev. Pri tem je posebej pomembno spoznanje, katero od raziskanih dejstev, je tudi pravno pomembno. Vseeno pa je tudi razumeti, da se pri uporabi pravnega silogizma soočamo tudi s številnim zapletu pravne narave (zgornja premisa). Tudi *premisa maior*¹ odpira pomembno spoznanje, katero od raziskanih dejstev, je tudi pravno veljavno (pridobljeno).

1 Zgornja premisa (*terminus maior*) vsebuje abstrakten (npr. zakonski) dejanski stan, ki je pogoj za to, da nastopijo tiste pravne posledice, ki jih opredeljuje splošno in abstraktno pravno pravilo. Pod abstrakten dejanski stan podredimo spodnjo premiso (*terminus minor*), ki je istovetna s konkretnim dejanskim stanom — s pravnim dejstvom, ki se ujema z enim izmed abstraktnih dejanskih stanov. Ko to zvezo najdemo in jo utemeljimo, izvedemo sklep, ki s formalnogično nujnostjo izhaja iz obeh premis, ne da bi bil sam po sebi resničen ali neresničen: (ne)pravilnost sklepa ni odvisna od njega samega; ampak od tega, kako sta premisi oblikovani. Če sta premisi pravilni, gre ta kakovost tudi sklepu. In narobe: če sklep ni pravilen, pomeni, da vsaj ena izmed obeh premis ni bila pravilno opredeljena. Tako: Pavčnik, M., Teorija prava, Prispevek k razumevanju prava, 4., pregledana in dopolnjena izdaja, GV Založba, Ljubljana 2011, str. 314 – 315. Tudi: Pavčnik, M., Argumentacija v pravu (Od življenjskega primera do pravne odločitve), 2. spremenjena in dopolnjena izdaja, Cankarjeva založba, Ljubljana, 2004, str. 31.

3. Omejitve

Kot najboljše omejitve slednje razprave je šteti veljaven pravni sistem. Upoštevali bomo veljavna pravna pravila. Slednja bodo pomagala tvoriti miselni tok uporabe retrogradne analize v pravu. Izpostavljamo zakonitost zbiranja dokazov v kazenskem postopku², kot pereč problem zgornje premise pravnega silogizma (razširjena vse do varovanja ustavnih norm). Na civilnim področju pa izpostavljamo prepoved navajanja novih dejstev in dokazov³, po izrecnem določilu zakonodaje (*ius novorum*⁴). Kar je šteti kot spoznanje, katero od raziskanih dejstev, je tudi pravno veljavno (pridobljeno). Spodnja premisa pravnega silogizma pa zahteva razjasnjeno dejansko stanje, katero upošteva standarde materialne resnice (kazensko pravo) oziroma dokazanosti (civilno pravo). Slednje kot spoznanje, katero od raziskanih dejstev, je tudi pravno pomembno.

Združitev miselnega postopka retrogradne analize in kogentnih pravil zakonodaje tvori podvrsto pravne discipline, katera pa ne sme spremeniti pravne ureditve.

Prav tako se mora pojem pravnika, kateri uporablja retrogradno analizo, uporabljati za vsakega od pravnih strokovnjakov, ne glede na to, ali gre za kriminalista s pravno izobrazbo, tožilca, državnega odvetnika, sodnika, strokovnega sodelavca s pravno izobrazbo, odvetnika ali pa oškodovanca s pravno izobrazbo.

4. Umestitev problema

Teoretične smernice za uporabo retrogradne analize v pravu se nanašajo na področje teorije prava.

Uporaba miselnih procesov pri razjasnjevanju dogodkov preteklosti, pa posega na področje logičnega razmišljanja.

Kot rečeno ponujeno razmišljanje tvori združitev spoznanj pravne teorije in logičnega razmišljanja.

Zaradi nevtralnosti razprave bomo retrogradno analizo označili kot miselni postopek, kateri uporablja različne metode, tehnike in miselne procese v pravu.

2 Podrobneje: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020. Osnovna raven: Drugi zvezek, Poglavlje 3.1. na str. 143 – 148, Shema 7 na str. 155 – 156 in Shema 8 na str. 157 – 158. Poglobljena raven: Tretji zvezek, Poglavlje 3.1. Prikriti preiskovalni ukrepi pri kaznivih dejanjih na str. 194 – 195, Poglavlje 3.2. Hišna preiskava pri kaznivih dejanjih zoper gospodarstvo na str. 196 – 198, Poglavlje 3.3. Uničenje poslovnih listin na str. 198 – 199, Poglavlje 3.5. Izjave policistom pred začetkom postopka pred sodiščem na str. 201 – 203, Poglavlje 3.6. Izločitev nezakonitih dokazov pred začetkom sodnega postopka na str. 203 – 204, Poglavlje 3.7. Zakonitost zbranega dokaza na str. 205 – 206, Poglavlje 3.8. Izjeme pri izločitvi dokazov na str. 207 – 208, Poglavlje 3.9. Posledice izločitve dokaza na odškodninski zahtevek na str. 209 – 210, Poglavlje 3.12. Dokaz, na katerem ne sme temeljiti sodba, lahko pa omogoča zakonito zbiranje nadaljnjih dokazov na str. 218 – 220, Poglavlje 3.13. Kateri dokazi omogočajo zakonito zbiranje nadaljnjih dokazov na str. 221 – 223, Poglavlje 3.14. Obremenilni dokazi pred izvedbo hišne, osebne preiskave ali preiskave skritih prostorov avtomobila na str. 224 – 225, Poglavlje 3.15. Obremenilni dokazi po izvedbi hišne, osebne preiskave ali preiskave skritih prostorov avtomobila na str. 225 – 226 in Poglavlje 3.16. Zakonitost prikritih ukrepov na str. 226 – 227. Poglobljeno kot zapleteno pravno vprašanje zakonitosti/izločitve dokazov (ZPV₁), več o tem: Peti zvezek, Poglavlje 1. Metode in tehnike na str. 283 in Prikaz 20 na str. 284.

3 Prekluzija glede navajanja dejstev in dokazov: Pravdnih postopek, zakon s komentarjem, 2. knjiga, GV Založba, Ljubljana 2006, str. 598.

4 Pravica navajanja novih dejstev in predlaganja novih dokazov: Ude, L., Civilno procesno pravo, Založba Uradni list RS, Ljubljana 2002, str. 117.

5. Retrogradna analiza in logika

Do retrogradne analize se bomo naprej opredelili, kar se tiče uporabe v logiki.

Primerjava razmišljanja od posledice nazaj je mogoča s hipotetičnim silogizmom. Gre za primer posrednega sklepanja, po Friškovcu, del deduktivnega sklepanja. Ko miselni proces gradimo s postavljanjem vsaj ene zložene in ene enostavne sodbe. Obe premisi in tudi sklep je hipotetična sodba. Spoznanje, ki nam ga daje, je seveda pogojno. Očitnejša primerjava z abdukcijo je možna s hipotetično-kategornim silogizmom, to je sklepanjem, v katerem je ena izmed premis hipotetična sodba, druga pa kategorična in tudi sklep je kategorična sodba.⁵ Tudi abdukcija, pri postavljanju sklepov, izhaja iz znanega in sklepa na neznanu, pri čemer je stopnja spekulativnosti neprimerno višja.⁶ Po Friškovcu sta pri hipotetično-kategoričnem silogizmu možna dva modusa: kjer kategorična sodba potrdi v hipotetični sodbi izražen pogoj in kjer kategorična premisa zanika v hipotetični sodbi izraženo posledico.⁷

Že sedaj je potrebno nakazati na razlikovanje, ko govorimo o metodi in sklepanju. Razumeti je, da je induktivna metoda sistematičen, načrten in dosleden postopek, v katerem izvajamo induktivna sklepanja, da bi ugotovili in dokazali resničnost.⁸ Deduktivna metoda pa je sistematično in dosledno postopanje, pri katerem se uporabljajo deduktivna sklepanja in ki ima namen odkriti in dokazati resnico. To je deduktivna metoda v širšem smislu. Premise deduktivnih sklepanj so lahko dobljene z deduktivnimi sklepanji, vendar pa bolj pogosto na nededuktiven način s pomočjo generalizirajoče indukcije. Kadar izhaja sklep iz induktivno dobljenih premis, govorimo o kombinirani induktivno-deduktivni metodi.⁹

Tako tudi pri retrogradni analizi uporabljamo sistematičen, načrten in dosleden postopek, ki ga predstavljamo v tej razpravi (zato miselni postopek).

Sklepanje o nastanku posledice je mogoče tudi preko relacij. Predmet traduktivnega sklepanja je določen sistem relacij med pojmi, ki nastopajo v sklepanju. To je (deduktivno) sklepanje, v katerem se na osnovi relacij med pojmi, danimi v premisah, ki morajo biti relacijske sodbe, izpelje sklep kot nova sodba o odnosih med pojmi oziroma njihovih lastnostih ali njihovih znakih, ki so dani v premisah samo implicite oziroma indirektno in se prenašajo z nekih predmetov oziroma njihovih lastnosti na druge in njihove lastnosti.¹⁰ Ker gre za obliko matematične logike, lahko pomaga pri iskanju posameznih spoznanj tekom vzročne verige, vseeno pa ji manjka potrebna hipotetičnost, ki nas vodi iz znanega v neznanu. Pri razmišljanju od posledice nazaj, nam lahko osmisli le posamezne navezne točke, ne pa celotne poti. Seveda pa so ravno slednje točke del verige, zato sklepanje: o identičnosti oziroma neidentičnosti, o enakosti oziroma neenakosti, analogiji in koneksnosti, nikakor ni zanemarljivo. Mogoča je primerjava z metodo selektivne indukcije¹¹, ki išče manjkajoče polje (beri točko) na verigi vzročnosti, katero lahko najde s sklepanjem preko relacije: predvsem koneksnostjo.

5 Friškovec, F., Osnove logike, Višja pravna šola Maribor, Ljubljana, 1980, str. 180.

6 Kaufmann, A., Uvod v filozofijo prava, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1998, str. 170 – 171.

7 Friškovec, F., Osnove logike, Višja pravna šola Maribor, Ljubljana, 1980, str. 181.

8 Ibidem, str. 251.

9 Ibidem, str. 256.

10 Ibidem, str. 191.

11 Selektivna indukcija najde logično verigo v polju induktivnosti. Izmed različnih okoliščin najprej najde pot do odločilne okoliščine in nato pot do rezultata. Pri tem deluje selektivno, saj se morajo okoliščine od začetka do konca verige potrjevati. Če ni sklenjena neprekinjena veriga, potem sklep ni potrjen in je potrebno spremeniti verigo ali celo najti novo verigo. Več o tem: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020, Peti zvezek, Poglavlje 2.2.3. Selektivna indukcija na str. 340 – 344. V knjigi selektivna indukcija označena kot SI.

Drugače kot deduktivna, pa reduktivna sklepanja, vsebujejo moment verjetne zmote, medtem ko je deduktivno sklepanje logično narekovano. Slednje povzroči tisto spekulativnost (tudi hipotetičnost), katera nas vodi iz znanega v neznano. Kar se tiče retrogradne analize je primerjava razmišljanja mogoča s regresivno redukcijo. Gre za postopek, ki nas pelje do nove hipoteze. Pri regresivni redukciji izhajamo iz že znanih sodb in iščemo hipoteze za njihovo razlago. Iz te razlage (hipoteze) lahko deduktivno izpeljemo njene logične posledice.¹²

Tudi nauk o dokazu utemeljuje vpetost retrogradne analize v logično mišljenje. Logiki razlikujejo dokaze kot progresivne (sintetične) in regresivne (analitične). Progresivno dokazuje tisti, ki izhaja iz dokazanih razlogov in s konkludentnim sklepanjem napreduje do dokaznega stavka. Ta postopek je v relacijski tehniki znan kot tako imenovan izvedenski slog. Regresivno dokazuje, kdor izhaja iz dokaznega zaključka in se vrača k dokaznim razlogom. Pravnikom je ta postopek znan kot sodni slog.¹³ Predhodno je potrebno razumeti, da nauk o dokazovanju izhaja iz predpostavke, da so vse pomembne dejanske okoliščine, že razjasnjene. Vseeno pa nam regresivno dokazovanje, ponuja način razmišljanja, kateri izhaja iz posledice. Ko sodnik izhaja iz dokaznega zaključka nazaj do razlogov. Na podoben način je mogoče tudi regresivno izhajati od posledice nazaj (nazadovati na časovnem traku). Vse z namenom, da dobi sodnik konkretni dejanski stan, da lahko potem izpelje regresivno (ali progresivno) dokazovanje. Po Pavčniku se do konkretnega dejanskega stanu dokoplje preko ovrednotenja dejstev, ki sestavljajo življenjski primer: konkretno dejanski stan tvorijo le tista dejstva (življenjskega primera), ki se ujemajo z zakonskim dejanskim stanom. Konkretni dejanski stan so torej dejstva, ki so na ravni konkretnosti primera (nasprotek, pendant) sestavina zakonskega dejanskega stanu.¹⁴

6. Retrogradna analiza in pravo

Retrogradna analiza črpa svoj pomen iz besede retrogradno in analiza. Geslo *retrogradere* pomeni v latinskem jeziku pojem: nazaj, *retrogradatio* pa pojem: vračanje, (po)vrnitev. Geslo analiza pa izvorno v grščini *analysis*, pomeni pojem: razčleniti, razstaviti. Pomen, ki zapolnjuje besedno zvezo retrogradna analiza, kaže na povratno razčlenitev. Kot tako je tudi razumeti uporabo retrogradne analize v pravu.

Uporaba retrogradne analize v pravu je opisana pri preiskovanju kaznivih dejanj. Kaufman se pri tipičnem načinu dela preiskovalcev kaznivih dejanj, sklicuje na način razmišljanja, kateri temelji na sumu. Pri tem ponuja abdukcijo kot možno obliko sklepanja glede na podan rezultat. Slednji način razmišljanja pripisuje kriminalistom in tožilcem.¹⁵ Abdukcija zato služi retrogradni analizi, saj sklepa o nastanku posledice. Torej ko imamo podano le posledico in moramo z retrogradno metodo razjasniti dogodek iz preteklosti z vsemi pomembnimi okoliščinami. Abdukcijo pa teoretiki povezujejo tudi z dokazovanjem stopnje suma pri uporabi kazenske procesne zakonodaje.¹⁶ Ker ne razpolagamo z vsemi okoliščinami, nam lahko abdukcija ponudi osnovo za sklepanje, da obstaja

12 Friškovec, F., Osnove logike, Višja pravna šola Maribor, Ljubljana, 1980, str. 200.

13 Schneider, E., Logika za pravnike, 3., predelana in preoblikovana izdaja, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1995, str. 171.

14 Pavčnik, M., Argumentacija v pravu (Od življenjskega primera do pravne odločitve), 2. spremenjena in dopolnjena izdaja, Cankarjeva založba, Ljubljana, 2004, str. 35.

15 Kaufmann, A., Das Verfahren der Rechtsgewinnung –Eine rationale Analyse, C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München 1999, str. 57.

16 Lorenz Schulz v Kaufmann, str. 58.

sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. V obeh primerih temelji delo pravnika na iskanju delovnih hipotez.¹⁷

Na uporabo abstrakcije in hipoteze v kriminalistiki se sklicuje tudi Maver in jih umešča v segment logičnih napak in njihovega pomena v preiskovanju. Pojasnjuje, da dosti sklepov pri kriminalističnem delu nastaja v obliki hipotetično kategoričnega silogizma.¹⁸

V kazenskem postopku se retrogradna analiza omenja kot metoda, ki omogoča spoznavni učinek ali določen dogodek iz preteklosti, ustreza pojmu določenega kaznivega dejanja.¹⁹

Retrogradno analizo bomo (vsesplošno) razumeli kot postopek spoznanja ali določen dogodek iz preteklosti ustreza najdenemu objektivnemu odtisu, torej sledi, ki jo je pustil za sabo. Retrogradna analiza v pravu, se pa mora nanašati na pravno pomembna dejstva, katerim se pripíše pravna posledica.

Na kazenskem področju govorimo o obstoju kaznivega dejanja. Kaznivo dejanje, kot dogodek iz preteklosti, se z metodo retrogradne analize razjasni do takšne mere v sedanjosti, da je mogoče zanesljivo sklepati, ali so bile podane vse tiste okoliščine, ki pomenijo njegove zakonske znake.²⁰

Na civilnem področju lahko govorimo o obstoju odškodninske odgovornosti. Škodni dogodek, kot dogodek iz preteklosti, se z metodo retrogradne analize razjasni do takšne mere v sedanjosti, da je mogoče zanesljivo sklepati, ali so podane predpostavke poslovne ali neposlovne odškodninske odgovornosti.

Na gospodarskem področju lahko postopek retrogradne analize uporabimo pri ugotavljanju odškodninske odgovornosti direktorja. Poslovanje direktorja, kot dogodek iz preteklosti, se z metodo retrogradne analize razjasni do takšne mere v sedanjosti, da je mogoče zanesljivo sklepati, ali je pri opravljanju svojih nalog ravnal s skrbnostjo vestnega in poštenega gospodarstvenika.

Delovno pravo išče kršitev delodajalčevih ali delavčevih obveznosti. Kot dogodek iz preteklosti, se z metodo retrogradne analize razjasni do takšne mere v sedanjosti, da je mogoče zanesljivo sklepati, ali je pri opravljanju nalog prišlo do kršitev.

Varovanje okolje je podvrženo posebnemu razjasnjevanju okoliščin, pri čemer bo ravno retrogradna analiza razjasnila dejansko stanje.

Slednja razprava želi uporabo retrogradne analize razširiti tudi na druge veje prava²¹ in to s splošnim predznakom.²²

Članek črpa dosedanje ugotovitve, kar se tiče uporabe deduktivnega, induktivnega in abduktivnega načina razmišljanja v pravu.²³

17 Ibidem, str. 58.

18 Maver, D., Preiskovanje in logično mišljenje, Revija za kriminalistiko in kriminologijo, Ljubljana 36, 1985, 2, str. 135.

19 Dežman, Z., Erbežnik, A., Kazensko procesno pravo Republike Slovenije, GV Založba, Ljubljana 2003, str. 531.

20 Ibidem, str. 153.

21 Multidisciplinarna pomoč oškodovancu. Več o tem: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Splošni del, Cankova, 2020, predvsem Shema 2 – 5 na str. 38 – 42.

22 Kot izvirno pravni znanosti.

23 Strokovni viri predstavljeni v: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020, Peti zvezek, Poglavlje 2. Miselni procesi na str. 294 – 295, Poglavlje 2.1. Induktivna in deduktivna metoda na str. 296 – 297, Poglavlje 2.2. Miselni procesi pri zapletenih pravnih vprašanjih na str. 297 – 300, Poglavlje 2.2.1.

6.1. Splošni oris

Vsak pravnik se na začetku reševanja pravnega primera sooča s spoznavanjem dejanskih okoliščin življenjskega primera. Ponujeno gradivo predstavlja zatečeno dejansko stanje. Iz kopice podatkov mora pravnik razbrati tista dejstva, katera nudijo oporo pri reševanju pravnega zapleta. Opozoriti je na stopnjevanje zahtevnosti pravnega primera. Največji izziv predstavlja reševanje zapletenih pravnih vprašanj.²⁴ V slednjem članku se želimo dotakniti tistih primerov, ko pravnik razpolaga le s posledico in mora šele poiskati gradivo. Že iskanje odločilnih dejstev v kopici (podanih) podatkov predstavlja pravni zaplet. Šele (predhodno) iskanje podatkov, pa raven zahtevnosti dvigne na višjo točko.

Pravnik kateregakoli pravnega področja mora iz ponujenega gradiva izluščiti odločilna dejstva (EPV₃). Toliko težja je njegova naloga, če mora podatke šele zbrati (EPV₁₋₂).²⁵

Pravna tehnika razpravlja o pravno pomembnih dejstvih.²⁶ Pozneje bo namreč sodnik, kot največja avtoriteta razsoje, svojo utemeljitev sodbe podal na pravno pomembnih dejstvih, postavljenih v vzročno-posledično verigo. Zastopamo stališče, da pri tem pot spoznanja sodnika, pa naj si bo od posledice nazaj ali pa od posameznih ravnanj do posledice, ni problematična. Sodnik bo namreč že razpolagal z razjasnjenim dejanskim stanjem in bo lahko o posledici sklepal induktivno-deduktivno.²⁷

Izbira miselnega procesa na str. 300 – 302, Poglavlje 2.2.2. Abdukcija na str. 302 – 339, Poglavlje 2.2.3. Selektivna indukcija na str. 340 – 344 (sklic na avtorje v opombah).

24 Zapleteno pravno vprašanje izhaja iz različnih navezanih (pravni termin: navezovalnih) okoliščin, ki ponujajo ravno toliko možnih odgovorov, kot je navezovalnih okoliščin. Lahko govorimo tudi o navezovalnih točkah, ki potem usmerjajo pot reševanja zapletenih pravnih vprašanj. Vseeno pa mora biti izbrana le ena rešitev, kar zagotavlja pravno varnost. Pot do ene rešitve mora izključevati druge navezovalne točke. Za izključitev pa ne zadošča zgolj zavračanje in izbira enega od možnih odgovorov, temveč temeljita opredelitev do posameznih navezovalni točk (beri: analiza, po SSKJ). Če je (edino možno) rešitev mogoče neposredno razbrati iz zakona, načeloma ne gre za zapleteno pravno vprašanje, razen pri težavah v opredelitvi navezovalnih točk. Tudi reševanje podobnih primerov z argumentacijo (argumentum a simili ad simile), ki zadosti pravni varnosti, ni zapleteno reševanje primerov. Če so podobni primeri podani le v tuji pravni literaturi ali tuji sodni praksi, zapletenost pravnih vprašanj narašča. Najtežji primeri pa potrebujejo izvirno rešitev. Več o tem: ibidem, Kazenski del, Drugi zvezek, Poglavlje 1.3. Kaj je zapleteno pravno vprašanje? na str. 135-136.

25 Elementi zapletenega pravnega vprašanja (EPV₁₋₆), glej v: ibidem, Kazenski del, Drugi zvezek, Prikaz 3 na str. 138.

26 Pravna dejstva so dejstva, ki jim pravna pravila pripisujejo pravne posledice. Več o tem glej v: Pavčnik, M., Teorija prava, Prispevek k razumevanju prava, 4., pregledana in dopolnjena izdaja, GV Založba, Ljubljana 2011, str. 319.

27 Sodnik razlaga pravno normo in ugotavlja njeno vsebino ter deducira iz pojmov, ki jih abstraktno opredeljuje hipoteza pravne norme, na dejansko življenje. Sodnik torej ugotavlja, ali dejanski dogodki, pravno relevantna dejstva, ustrezajo abstraktno opisanim pojmom v hipotezi pravne norme. Več o tem glej: Ude, L., Pravo in vrednote: Uporabljanje pravnih pravil in vrednotenje v sodnih postopkih, Podjetje in delo, letnik 2001, št. 6-7. Vsak moderni pravnik ve, da ima proces sodniškega odločanja vsaj dve fazi. Najprej npr. sodnik ali sodni senat (na podlagi pravne norme in dejanskega stanu) sprejme odločitev, ki je del izreka sodne odločitve. Tu gre navadno v kontekstu logičnega deduktivnega sklepanja najprej za notranji proces sprejemanja odločitve. Gre za proces iskanja gornje premise in tudi oblikovanja spodnje premise in potem za logični sklep, ki sledi. O tem več: Novak, M., Argumentacijska analiza sodne odločbe, Pravna praksa, letnik 2008, št. 36, str. 16–18. Velik del slovenske pravne teorije v zvezi z vprašanjem, kako naj sodnik uporablja pravo, zastopa stališče o pravnem sklepanju kot o logični metodi, ki temelji na sodniškem silogizmu, spodnji in zgornji premisi ter subsumpciji dejanskega stanja pod pravno normo. Zgornja in spodnja premisa pravnega silogizma se namreč oblikujeta tako z uporabo deduktivnega formalno logičnih pravil kot induktivnega sklepanja. Glej: Stajnkó, J., Teža iracionalnega v procesu sodniškega odločanja: kognitivne pristranskosti in mehanizmi zasledovanja fikcije razumskosti prava, spletna izdaja, LeXonomica, Let. 7, št. 2. Uporaba prava pa je razpeta v postopke iskanja premis, oblikovanja premis in uporabe premis za argumentirano odločanje. Za pravo ni dovolj dedukcija. Ta je odločilna na teoretični in zakonodajni ravni. Za uporabo prava je potrebna indukcija, ker je kreativna. O tem glej: Dežman, Z., Metodologija kazenskega procesnega prava kot predmetpostmodernistične kritike, Podjetje in delo, letnik 2017, št. 6-7. Kot vsak človek se tudi sodnik do resnice dokoplje s pomočjo sklepanja, s pravili osnovne logike in kognitivnimi bližnjicami (evristika). Ker sodnik ni mogel biti neposredno navzoč pri dogajanju, ki je predmet sodnega procesa, lahko dejansko stanje rekonstruira le z

Da pa se lahko pride do slednjega spoznanja (torej razjasnjenega dejanskega stanja), pa je potrebno v določenih primerih uporabiti še druge metode, tehnike in miselne procese.²⁸

Retrogradno analizo mora začeti uporabljati preiskovalec, da za sodnika, razčisti dejansko stanje, končno podano kot potrjeno vzročno-posledično verigo dogodkov in posledic. Na kazenskem področju slednje zagotavljajo organi pregona. Na civilnem področju pa pravdne stranke (zunajpravdno in pravdno).

Ko je vzročno-posledična veriga razčiščena, nastane spodnja premisa (*premisa minor*) pravnega silogizma. Slednja šele potem omogoča uporabo pravnega instrumentarija. Seveda se v različnih fazah sodnega postopka zahteva različna popolnost (bistvena je nepretrganost) slednje verige, ki je celovita šele ob izdaji obsodilne kazenske sodbe ali ugodilne sodbe pravdnega sodišča. Pot pravnega instrumentarija se na kazenskem področju začne s prijavo kaznivega dejanja. V primeru pravde pa z zahtevo po začasnem zavarovanju ali z zahtevo po zavarovanju dokazov. Retrogradna analiza omogoča vložitev slednji pravnih sredstev na način, da se zberejo potrebna dokazila. Povedano v jeziku retrogradne analize: da omogoči nepretrgano vzročno-posledično verigo. Slednja omogoča sklepanje o obstoju utemeljenega suma ali pa nevarnosti za neizpolnitev terjatve, če se dotaknemo uvedbe sodne kazenske preiskave ali izdaje začasne odredbe. Popolna veriga pa na koncu omogoči razsojo brez dvoma v kazenskem primeru ali razsojo s stopnjo prepričanja v pravdnem primeru.

induktivnim sklepanjem. Pri sodniku spoznanje dejanskega stanja ni posledica neposrednega zaznavanja dogodkov, temveč izid induktivnih miselnih procesov; na podlagi določenih znanih dejstev (*factum probans*) se sodnik dokoplje do nezanih dejstev (*factum probandum*) in tako rekonstruira dogodek, ki je relevanten za izdajo sodne odločbe. Več o tem glej: Varanelli, L., Vpliv medijev na sodnikovo odločitev, Pravna praksa, letnik 2014, št. 8, str. 22.

28 Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020, str. 302: „Zaključimo lahko, da sodniku pri odkrivanju dejstev konkretnega primera predvsem induktivna metoda omogoči postopek pravnega silogizma, pri katerem kombinira tako dedukcijo kot indukcijo, pa tudi vrednostno merilo. Če induktivnost odpove, pa je potrebno poseči po drugi metodi dela. Za zapletene pravne primere je potem koristno uporabiti postopek abdukcije in selektivne indukcije.“

7. Retrogradna analiza na pravnem področju

Pri podaji tematike ni potrebe po kategoričnim razlikovanju pravnih področij. Namreč retrogradna analiza ponuja enak instrumentarij, če gre za kazenski ali pravdni primer. Enako velja za druga pravna področja. Šele poznejša naloga pravnika je, da se odloči v katerem od postopkov bo iskal pravno sankcijo. Konec koncev lahko tudi na več področjih. Retrogradna analiza pa naj zbere dokazila, da bo lahko zahteval uvedbo sodne preiskave ali pa vložitev tožbe.²⁹

Predstavitev retrogradne analize bomo v teoriji predstavili v treh korakih. Odločitev temelji na načinu dela pravnika, kateri najprej razišče dejansko stanje.

V prvem koraku se bo pravni strokovnjak najprej soočil z zbranim gradivom. Lahko tudi le z nastalo posledico pri oškodovancu. Govorimo o fazi, ko bo označil **zatečeno dejansko stanje**.

Potem ko ugotovi pomanjkljivosti vzročno-posledične verige (EPV₁₋₃), si postavi vprašanje (EPV₄) in išče odgovor (EPV₅). Povedano v jeziku pravnega silogizma, išče pravno pomembna dejstva, katera utemeljujejo sprožitev kazenskega ali pravnega postopka. Oblikuje spodnjo premiso (*premisa minor*) pravnega silogizma. V drugem koraku bo pravni strokovnjak **iskal rešitve** z uporabo metod, tehnik in miselni procesov.³⁰

Potem ko razjasni dejansko stanje, lahko uporabi zgornjo premiso (*premisa maior*) pravnega silogizma. V tretjem koraku bo lahko pravnik **ponudil rešitve** v obliki pravnih instrumentov.

7.1. Prvi korak (zatečeno dejansko stanje)

V prvem koraku se bo pravni strokovnjak za namen projekcije postopka moral opredeliti do zatečenega dejanskega stanja. Že v tej fazi bo imel pravnik v mislih, kaj potrebuje za uspešen kazenski ali pravdni postopek.

Po pregledu dokumentacije obstoječih postopkov, zasebnih dokumentov, podatkov in javno dostopnih listin iz uradnih registrov (AJPES, ZK) bo pravnik sklepal o obstoju kaznivega dejanja. Pri tem se bo ravnal po zakonskih znakih kaznivega dejanja³¹ in umeščal v pravno kvalifikacijo.³²

29 Shema 2 Multidisciplinarna pomoč oškodovancu: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Splošni del, Cankova, 2020, Drugi zvezek, str. 38.

30 Zapleteno pravno vprašanje je sestavljeno iz šestih elementov pravnega vprašanja (EPV₁₋₆), s pomočjo katerih rešujemo zapletena pravna vprašanja. Da najdemo elemente pravnih vprašanj in nanje tudi odgovorimo, pa moramo uporabiti različne metode in tehnike ter miselne procese. Elementi pravnega vprašanja: različne navezovalne točke (EPV₁), izbira navezovalnih točk (EPV₂), izključitev preostalih navezovalnih točk (EPV₃), zapleteno pravno vprašanje (EPV₄), iskanje rešitev (EPV₅) in odgovor (kot pravni silogizem) – EPV₆. Več o tem: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020, Peti zvezek, str. 283.

31 Podrobneje: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020. Osnovna raven: Drugi zvezek, Poglavlje 3.3. na str. 150 – 152, Shema 9 na str. 159 – 160 in Shema 10 na str. 161 – 162. Poglobljena raven: Tretji zvezek, Poglavlje 3.1. Prikriti preiskovalni ukrepi pri kaznivih dejanjih na str. 194 – 195, Poglavlje 3.4. Način izvršitve pri listinskih kaznivih dejanjih na str. 200 – 201, Poglavlje 3.7. Zakonitost zbranega dokaza na str. 205 – 206, Poglavlje 3.8. Izjeme pri izločitvi dokazov na str. 207 – 208, Poglavlje 3.9. Posledice izločitve dokaza na odškodninski zahtevek na str. 209 – 210, Poglavlje 3.10. Razjasnitvena lastnost obremenilnega dokaza na str. 211 – 213, Poglavlje 3.11. Razjasnitvena lastnost oprostilnih dokazov na str. 214 – 217, Poglavlje 3.17. Opustitev predkazenskega postopka na str. 227 – 228 in Poglavlje 3.18. Objektivne sestavine kaznivega dejanja na str. 229 – 230. Poglobljeno kot zapleteno pravno vprašanje zakonskih znakov kaznivega dejanja (ZPV₂), več o tem glej: Peti zvezek, Poglavlje 1. Metode in tehnike na str. 283 in Prikaz 20 na str. 284.

32 Podrobneje: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020. Osnovna raven: Drugi

Glede pravne podlage za odškodninsko odgovornost, bo iskal predpostavke za povrnitev premoženjske ali nepremoženjske škode.

Šele sedaj bo na podlagi zatečenega dejanskega stanja izdelal projekcijo kazenskega postopka. Lahko bo ugotovil, da zakonski znaki kaznivega dejanja niso dokazani. Kot tudi da za določeno pravno kvalifikacijo niso podani vsi potrebni znaki ali dokazi. **V tej točki se bomo ustavili in razpravljali o zbiranju dokazov.** Slednje kot esenca retrogradne analize za našo predstavitev. Dokazi, kateri so obremenjeni z izločitvijo, ne bodo omogočali pravnomočno obsodbo.³³ Slednje dokaze je potrebno nadomestiti z drugimi. Seveda, v kolikor je možnost zbiranja dokazov podana po zakonskih podlagi.³⁴ Prihajamo da svojevrstnega paradoksa, da se predlaga izločitev dokazov za nazaj, nadaljnjo zbiranje pa realno gledano ni več možno. Rešitev nam lahko pomudi retrogradna analiza, katera odkrije in zapolni manjkajoče dokaze. Pri tem pravni strokovnjak uporablja metode, tehnike in miselne procese.³⁵ Delo pravnika se prelevi v drugi korak.

Tudi projekcija pravnega postopka lahko ponudi problem pri zbranih dokazih. Ali dokazi ne potrjujejo trditve ali pa dokazi sploh niso podani. Zopet je potrebno zbiranje dokazov. Če ob vložitvi tožbe niso ponujeni zadostni dokazi, tožba ne more biti sklepčna. Tako se tudi ne more izdati ugodilna sodba, če trditve³⁶ in dokazi³⁷, kot celota, ne prepričajo sodnika v obstoj pravne

zvezek, Poglavlje 3.2. na str. 148 – 150, Shema 9 na str. 159 – 160 in Shema 10 na str. 161 – 162. Poglobljena raven: Tretji zvezek, Poglavlje 3.1. Prikriti preiskovalni ukrepi pri kaznivih dejanjih na str. 194 – 195, Poglavlje 3.4. Način izvršitve pri listinskih kaznivih dejanjih na str. 200 – 201, Poglavlje 3.7. Zakonitost zbranega dokaza na str. 205 – 206, Poglavlje 3.8. Izjeme pri izločitvi dokazov na str. 207 – 208, Poglavlje 3.9. Posledice izločitve dokaza na odškodninski zahtevek na str. 209 – 210, Poglavlje 3.10. Razjasnitvena lastnost obremenilnega dokaza na str. 211 – 213, Poglavlje 3.11. Razjasnitvena lastnost oprostilnih dokazov na str. 214 – 217, Poglavlje 3.17. Opustitev predkazenskega postopka na str. 227 – 228 in Poglavlje 3.18. Objektivne sestavine kaznivega dejanja na str. 229 – 230. Poglobljeno kot zapleteno pravno vprašanje pravilne kvalifikacije kaznivega dejanja (ZPV₃), več o tem glej: Peti zvezek, Poglavlje 1. Metode in tehnike na str. 283 in Prikaz 20 na str. 284.

33 Ibidem, Drugi zvezek, Shema 7: „Krivulja zbiranja dokazov je najvišja v obdobju od zaznave kaznivega dejanja do uvedbe sodne preiskave. Med trajanjem sodnega preiskovalnega postopka se lahko še pridobijo pomembni dokazi tudi z izvedeništvom. Med glavnim postopkom pa se zbrani dokazi praviloma le izvajajo in ne več zbirajo. Že v tej shemi je nakazana ovira za oškodovanca, če se predlaga izločitev zbranih dokazov. Če se dokazi izločijo, se na glavni obravnavi ne morejo izvajati. Brez obremenilnih dokazov pa ne more priti do obsodilne sodbe.“, na str. 155 – 156.

34 Veljavno zbiranje dokazov (teza in omejitve).

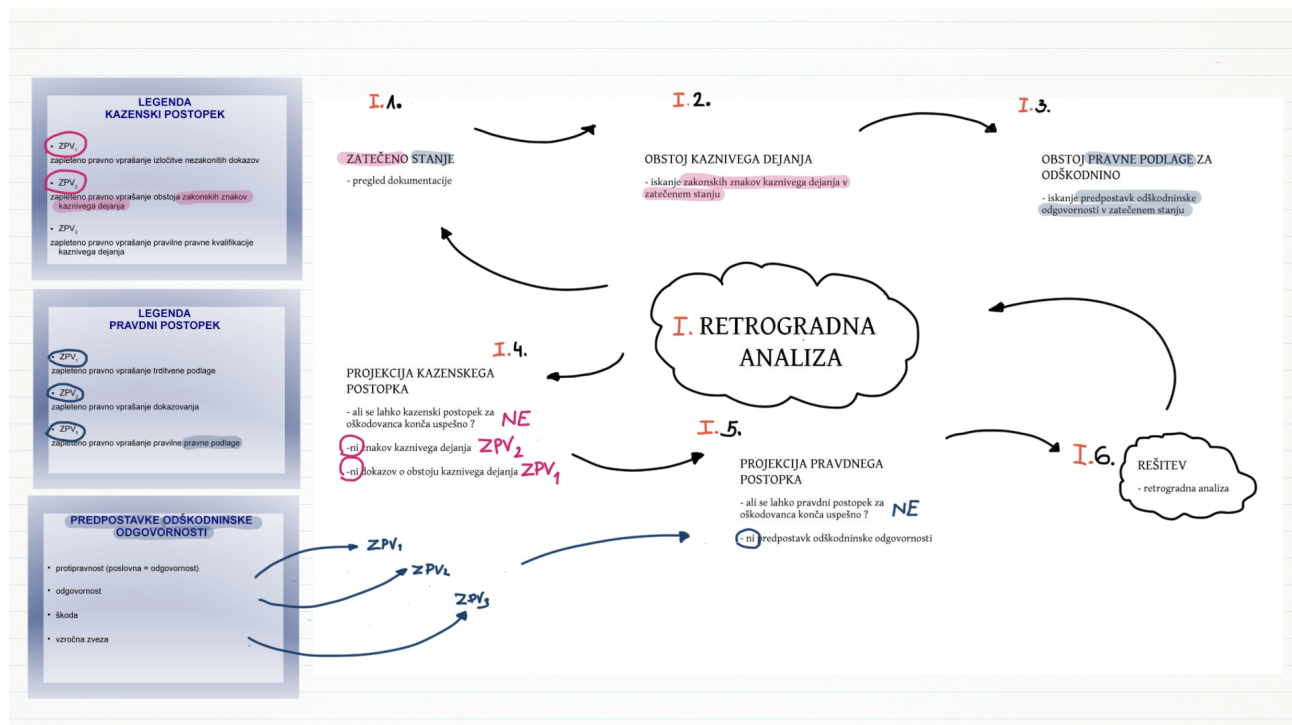
35 Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020, str. 294: „Miselni procesi predstavljajo vez med spodnjim in zgornjim delom zgradbe načina reševanja zapletenih pravnih vprašanj. Povezujejo metode in tehnike dela pravnega strokovnjaka z vsemi elementi zahtevnih pravnih vprašanj, da končno najde rešitev. Gre za najzahtevnejše delo pravnega strokovnjaka, ki mora dosežati znanstveno raven.“.

36 Povzeto iz gradiva za Tretjo knjigo, Civilni del, Reševanje zapletenih pravnih vprašanj: „Ker je pojem trditvene podlage obširen s pravnega in dejanskega vidika, moramo izluščiti tista vprašanja, ki so za oškodovanca najpomembnejša. Konkretna vprašanja bi se lahko glasila: Ali vsebuje tožba pravno pomembna dejstva ?, Katera so pravno pomembna dejstva ?, Ali so bila pravno pomembna dejstva tekom postopka navedena pravočasno ?, išd. Določena od teh vprašanj so zahtevna, kar se lahko izluščili (definira) z elementi zahtevnega pravnega vprašanja (EPV_{1,6}). Vprašanjem, ki so pomembna za oškodovanca bomo dali skupni predznak zapletenega pravnega vprašanja trditvene podlage – ZPV₁.“.

37 Povzeto iz gradiva za Tretjo knjigo, Civilni del, Reševanje zapletenih pravnih vprašanj: „V kolikor ni trditve, dokazovanje ni mogoče. Prav tako pa brez dokaza, trditve ni preverjena. Katero izmed slednjih procesnih aktivnosti oceniti za pomembnejšo in odločilno in potem preko tega sklepati na podrejenost/nadrejenost je težko opravilo. Odgovor na slednje vprašanje bomo morali iskati pri konkretni obravnavi vsakega od posameznih pravnih vprašanj dokazne podlage. Zato tudi uporabljamo pojem celovitost, ki se nanaša tako na razmerje do trditvene podlage, kot tudi na razmerje do drugih dokazov. Celovitost trditvene in dokazne podlage omogoča sklepčnost in prepričanje o obstoju pravno pomembnih dejstev. Slednje je pogoj za ugodilno sodbo. Celovitost pa upošteva tudi druge dokaze in razmerje med njimi. Šele ko so izključeni pravni vplivi drugih dokazov, oziroma ko se vključeni v celoto, je lahko sodišče prepričano o obstoju pravno relevantnih dejstev. Vprašanjem, ki so pomembna za oškodovanca bomo dali skupni predznak zapletenega pravnega vprašanja dokazne podlage – ZPV₂.“.

podlage.³⁸ Pravočasnost predložitve dokazov pa je limita pravnega postopka.³⁹ Če je dejansko stanje nezadostno razjasnjeno, je potrebno dokaze zbrati. Retrogradna analiza nam lahko postopoma ponuja pot nazaj, od posledice do dokazov, ki so njen vzrok. Pri tem uporabljamo miselne procese selektivne indukcije in abdukcije. Delo pravnika se prelevi v drugi korak.

Končan prvi korak vsebuje vsaj slednje razlogovanje:



Slojevitost prvega (I.) koraka:⁴⁰

- I.1. Zatečeno dejansko stanje
- I.2. Obstoj kaznivega dejanja
- I.3. Obstoj pravne podlage za odškodnino
- I.4. Projekcija kazenskega postopka
- I.5. Projekcija pravnega postopka
- I.6. Rešitev

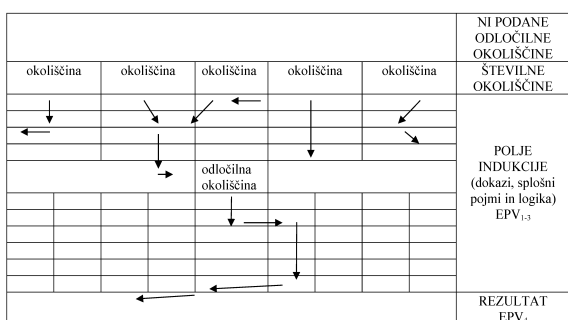
38 Povzeto iz gradiva za Tretjo knjigo, Civilni del, Reševanje zapletenih pravnih vprašanj: „Pravni silogizem je šteti za uveljavljen miselni proces pravnih strokovnjakov. Zahtevna pravna vprašanja pravne podlage so zato povezana: s subsumpcijo dokazanih pravno pomembnih dejstev pod pravno podlago. Vprašanjem, ki so pomembna za oškodovanca bomo dali skupni predznak zapletenega pravnega vprašanja pravne podlage – ZPV₃.“

39 Veljavno zbiranje dokazov (teza in omejitve).

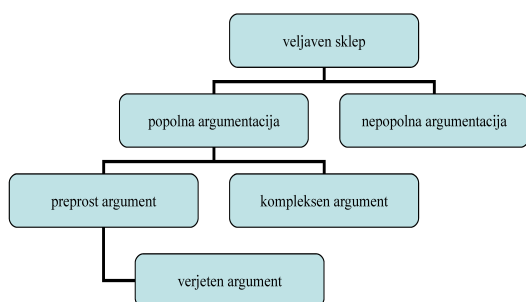
40 <https://www.obal-invent.si>

Za primer, ko pa nimamo podanih dokazov, pa nas ravno retrogradna analiza pelje od posledice nazaj po polju indukcije, kjer bo pravnik našel manjkajoče polje indukcije. Prazno polje indukcije bo poskušal zapolniti z miselnim procesom selektivne indukcije. Selektivni indikator ga bo vodil preko prikritega dejanskega stanja do dokazov. Kot selektivni indikator je šteti posledico in posamezne sledi kaznivega dejanja (EPV₁₋₃).

Selektivna indukcija



Z miselnim postopkom selektivne indukcije, lahko izmed številnih okoliščin, najdemo tisto odločilno, ravno preko selektivnega indikatorja. Slednji bo v polju indukcije zapolnil manjkajoči člen vzročno-posledične verige. Preiskovalec bo tako vedel, kjer mora iskati manjkajoči dokaz, saj je storilec pustil za sabo sled kaznivega dejanja. Če nam slednji miselni postopek ne nudi uspeha (ker ni sledi ali pa za sam miselni postopek selektivne indukcije niso zadostno razjasnjene okoliščine⁴²), potem je potrebno poseči po postopku abdukcije. Ko sklepamo o dejanju na način, da postavljamo hipotezo o hipotezi preko verjetnostnih sklepov.



42 Izhajali smo namreč iz predpostavke, da je ena izmed podanih okoliščin odločilna, kar pa se v miselnem postopku ni potrdilo.

Pri težjih primerih, ko sledi kaznivega dejanja niso podane (torej ne le prikrite), zgolj induktivno sklepanje na bo zadostno. Posledica nam namreč ne ponuja nobenih sledi kaznivega dejanja. V tem primeru je že hipotetično postaviti sklep, ali je bilo sploh storjeno kaznivo dejanje. Gre za postavljanje delovnih hipotez.⁴³

7.2.1.1. Zaključek

Rešitev, ki jo potrebuje kazenski postopek brez obremenjujočih dokazov (tudi zaradi izločitve nezakonitih dokazov), je iskanje dokazov.

Če imamo podane obstoječe dokaze, nam dejansko stanje ni prikrito in lahko s preprostim sklepanjem (induktivnim) gradimo pot posledice in vzroka. Če je dejansko stanje prikrito, vseeno pa razpolagamo s številnimi okoliščinami, je potrebno najti odločilno, da pridem do dokaza. Slednji miselni proces smo poimenovali kot selektivno indukcijo. Najzahtevnejši pa je primer, ko imamo podano le posledico in moramo predhodno sklepati o njenem nastanku (sklepanje s postavljanjem hipoteze o hipotezi). Slednje predstavlja miselni proces abdukcije.

Končan **drugi korak** mora ponuditi odločilne okoliščine, katere je šteti za tista pravno pomembna dejstva, katera zapolnjuje dejanski stan kaznivega dejanja (*premisa minor*). Sedaj ima pravnik na razpolago dejansko stanje kaznivega dejanja in lahko uporabi pravni instrumentarij. Iz dejanskega stanja bo pravilno povzel zakonske znake kaznivega dejanja⁴⁴, kateri so dokazani preko veljavnih dokazov⁴⁵ in zapolnjuje pravilno pravno kvalifikacijo kaznivega dejanja.⁴⁶

7.2.2. Sklepanje o škodni posledici

Sklepanje o škodni posledici ustreza razumevanju odškodninske odgovornosti. Pot nastanka škode nas vodi od poškodovalca (povzročitelja škode) do nastanka škodne posledice. V slednjem sestavku pa poskušamo odkriti obratno smer: od škodne posledice nazaj, do nastanka škode in povzročitelja. Slednje nam omogočajo objektivne sledi škodnega dogodka, ko so slednje podane.

Našo razpravo lahko poskušamo utemeljiti, s sklicevanjem na predpostavke odškodninske odgovornosti (škodno ravnanje, škoda, vzročna zveza in odgovornost). Pri tem moramo zastopati stališče, da retrogradna analiza ne ponuja neposredne razprave o odgovornosti. Sicer lahko izpostavimo vprašanje ali se objektivne in subjektivne sestavine mešajo med sabo. Celo če lahko druga druga ponujajo oporo. Gre za izvorno zapleteno pravno vprašanje od svojega začetka do konca (EPV₁₋₆). V primeru iskanja standarda poklicne skrbnosti ali skrbnosti dobrega strokovnjaka, kot tudi pri zapolnjevanju kriterija malomarnosti, nam lahko objektivne sestavine ponujajo oporo, da lažje razumemo predpostavko odgovornosti.⁴⁷ Tudi vzročna zveza se dotika subjektivnih sestavin in

43 Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020, str. 302: „Ker lahko hipotetičnost sklepanja in pomanjkljivost ujemanja (po Kaufmannu ujemanje oz. neujemanje v drugih neznanih okoliščinah) pri uporabi induktivnega sklepanja povzroča problematičen sklep, mora strokovnjak v takih primerih uporabiti drug način iskanja rešitve. V primeru odsotnosti odločilnih okoliščin je potrebno najprej najti hipotezo (tako Kaufmann); ko obstajajo določena dejstva, vendar pa niso odločilna. Da bi prišli od posebnega k splošnemu, je potrebno postaviti hipotezo, katero posebno dejstvo je odločilno. Pri tem uporabljamo znano posebno (vendar še ne odločilno) in splošne zakone. Šele ko najdemo odločilno dejstvo, lahko nadaljujemo s hipotezami (po Kaufmannu).“

44 ZVP₂

45 ZVP₁

46 ZVP₃

47 Primerjaj s kazenskim področjem: „Vprašanje naklepa se nanaša na vrednostno sodbo o odnosu storilca do

povezuje odgovornost ter ravnanje. Glede samega nastanka škode (torej predpostavka škodnega ravnanja), pa lahko v celoti uporabimo v tej razpravi pojasnjeno retrogradno analizo.

Razpravo pa lahko poskušamo utemeljiti tudi z ločevanjem na enostavne in zapletene primere. Enostavni primeri, kateri sami po sebi ponujajo vse predpostavke odškodninske odgovornosti, ne ponujajo izziva posebne vrste. V slednjem članku ne bomo razpravljali o grajenju miselnega toka za primere, ko so podani vsi dokazi, oziroma ko je jasno na kakšen način je prišlo do škode.

Drugačna je že situacija, če razpolagamo s posledico in (ne vsemi) okoliščinami škodnega dogodka, pri čemer težavnost primera narašča. Manjkajoče okoliščine lahko zapolnimo z miselnim procesom selektivne indukcije.⁴⁸

V primeru če razpolagamo le s posledico, pri tem pa niso podane okoliščine nastanka škodnega dogodka, moramo okoliščine najti s postavljanjem hipoteze o hipotezi. Sklepamo o nastanku vsake okoliščine posebej. Uporabljamo način abdukcijskega sklepanja. Vse z namenom, da preverimo okoliščino. Le preverjena okoliščina, je lahko tudi odločilna okoliščina (EPV₃). Abdukcijo uporabljamo pri razjasnjevanju nastanku škodnega dogodka, ko povzročitelj škode ni znan.⁴⁹ Gre za najzahtevnejše dejanske in pravne primere.

kaznivega dejanja, zato abstraktno merilo skrbnosti (kot standard) ne zadostuje pri dokazovanju naklepa. Lahko pa so standardi v pomoč pri rekonstrukciji kaznivega dejanja (beri: kot retrogradna analiza in ne kot preiskovalno dejanje po ZKP).“, podrobneje o tem: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020, str. 365 – 374.

48 Selektivna indukcija na primeru napake izdelka, rešuje nalogo, kaj je vzrok za napako izdelka. Čeravno je škodna posledica vidna, je lahko pot nazaj do vzroka, težavna. Če je do posledice prišlo zaradi napačne uporabe izdelka, se pot indukcije hitro zaključi. Lahko pa je napaka na izdelku nastala v razmerju med prodajalcem in potrošnikom. Še prej pa v razmerju med distributerjem in prodajalcem. Možna pot indukcije se tako lahko le še širi: ko je izdelek potoval, se sestavljal ali razstavljajal. Pot se lahko tudi ne konča pri proizvajalcu in je vzrok za posledico najti v materialu, iz katerega je bil izdelek narejen. Z uporabo miselnega procesa indukcije gradimo verigo vzročnosti nazaj, vse do proizvajalca. Ko imamo podano verigo naravne vzročnosti, lahko razpravljamo o dejanski podstati pravnega silogizma. Umestitev v pravne okvirje (zgornjo podstat pravnega silogizma) pa predstavlja ravno miselni proces imenovan pravni silogizem. Več o tem glej: <https://www.obal-invent.si>

49 Abdukcija na primeru okvare zdravja išče povzročitelja škode. Pri postavljanju hipotez je znano le, da ima oškodovanec okvarjeno zdravje. Hipoteza o hipotezi bi se lahko glasila: „Okvara zdravja izhaja iz nezdravega okolja v katerem oškodovanec dela, vsakodnevno potuje, živi ali domuje, ker ni podanega drugega vzroka za okvaro zdravja.“. Več o tem glej: <https://www.obal-invent.si>

7.2.2.1. Miselni procesi in iskanje dokazov

Do sedaj smo lahko ugotovili, da nam miselni postopek retrogradne analize ponuja možnost iskanje dokazov. Izhajamo iz predpostavke, da je oškodovanec šibek v svoji dokazni in trditveni podlagi. Da bo prikaz še bolj zanimiv, vključimo v našo razpravo okoliščino pravnega postopka, ko je oškodovanec že vložil tožbo in je pravdna stranka. V tem primeru je potrebno upoštevati celovitost trditvev (ZPV₁) in dokazov (ZPV₂). Da so trditve in dokazi celota, potrjujeta pravili sklepčnosti in prekluzije. Sklepčnost zahteva celovito trditveno in dokazno podlago (EPV₄), saj sledi v nasprotnem primeru zavrženje tožbe. Podobno zahteva skladnost tudi prekluzija, saj trditvev in dokazov, katera ne upoštevajo *ius novorum* (EPV₄), sodišče ne sme uporabiti.

Primer 1

Pravdna stranka se lahko pri vložitvi tožbe zmoti (ali je malomarna) in pozabi na odločilne dokaze. Pravnik bo lahko ponudil rešitev. Uporabil bo miselni proces indukcije, izhajal bo iz cilja (tožbeni zahtevki) in retrogradno analiziral obstoječe dokaze. Pri tem bo moral upoštevati pravila prekluzije, če je že bil opravljen prvi narok glavne obravnave.

Primer 2

Če pravdna stranka nakazuje smer svoje trditvene in dokazne podlage, lahko poskuša pravnik, iz podanih dokazov v spisu, preko selektivne indukcije, najti odločilne okoliščine. Pri tem upošteva prekluzijo.

Primer 3

Če pa podaja pravdna stranka splošne navedbe in dokaze, ki zadostujejo pogoju sklepčnosti tožbe, govorimo o najširši podlagi za delo pravnika. Če ugotovi, da so zaključki stranke v celoti napačni, lahko najde z abdukcijo drugačno verigo vzročnosti. Gre za primer, ko je dokazna in trditvena podlaga nepravilno oblikovana, da bi (lahko) dosegla cilj. Ker poznamo posledico (npr. škoda je nastala), kar je pravilo. Pot do škode pa je napačna, ker je prvina⁵⁰ (npr. pravica, okoliščine – začetek vzročne verige) nepravilno vzeta. Takrat lahko pravnik vzročno verigo začne z drugo prvino. Preko „hipoteze o hipotezi“ najde odločilno okoliščino, katera najde pravilno pot. V primeru zadosti široke trditvene in dokazne podlage lahko celo zamenja prvino.⁵¹

50 „Postopek selektivne indukcije izhaja iz induktivnega načina razmišljanja. Izhajamo iz predpostavke obstoja množice okoliščin, ki so lahko odločilne (EPV₁₋₃). S selektivno indukcijo pa je sedaj potrebno najti, katera od okoliščin vodi k podanemu rezultatu (EPV₄). Selektivna indukcija izhaja iz obstoječih okoliščin, ki imajo podane vse prvine (beri: dele, ki sestavljajo logično celoto), in so zato lahko odločilne. Pri abdukciji pa niso podane okoliščine, ki bi lahko bile odločilne. Podana je le ena prvina (ali več prvin), ki predstavlja del odločilne okoliščine (ali celo več okoliščin). Prvina je samostojna in neodvisna. Prvina kot: 1. tisto, kar naredi celoto, 2. tisto, kar je potrjeno z logičnimi sklepi, 3. tisto, kar skupaj z drugim prvinami omogoča veljaven/pravilen logičen sklep in 4. pravilo po Peircu, ki omogoča veljaven/pravilen sklep.“, podrobneje o tem: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020, str. 340 – 344.

51 Shema Miselni procesi in dokazna podlaga v pravdi: <https://www.obal-invent.si>

7.2.2.2. Zaključek

Pravnik bo pri iskanju rešitev uporabil metode, tehnike in miselne procese. Vse z namenom, da doseže nespornost okoliščine. Nespornost⁵² omogoča uporabljivo (učinkovito) spodnjo premiso pravnega silogizma (*premisa minor*), da se lahko začne razmišljati o uporabi pravnih sredstev (*premisa maior*).

Končan **drugi korak** vsebuje vsaj slednje razlogovanje:

Način nastanka škodne posledice predstavlja vzročno-posledično verigo, katera mora za trditve ponuditi dokaze, na način da je nepretrgana.⁵³ Če lahko pravnik manjkajoč člen verige (polje indukcije) zapolni že s selektivno indukcijo, pomeni, da je imel ob posledici, torej nastali škodi, na razpolago druge okoliščine.

V kolikor pa ne vemo, na kakšen način je nastala škoda in kdo jo je povzročil, pa je potrebno sklepati o dejanju. Če je nesporno okoliščino pri selektivni indukciji najti že z zapolnitvijo člena verige, pa je delo pravnika pri abdukciji neprimerno zahtevnejše. Potrebno je najti prvine, katere sestavljajo okoliščine, katere vodijo do nastale posledice (škode). Šele taka okoliščina, je lahko nesporna, saj je podana veriga potrjenih sklepov.⁵⁴

Shema nepotrjenih sklepov pri abdukciji in selektivni indukciji

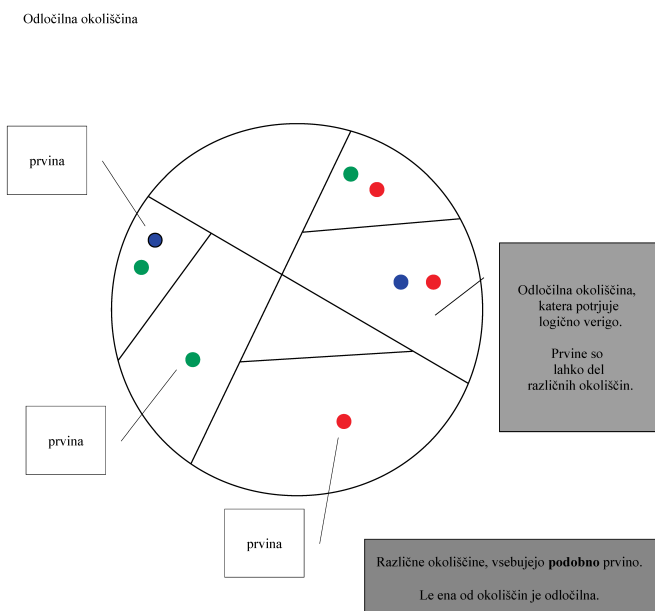
| prvina (e) | okoliščine | odločilna okoliščina | sklep | rezultat |
|--|------------|----------------------|-------|----------|
| ← | | | | |
| nepotrjen sklep pri abdukciji | | | | |
| | ← | | | |
| nepotrjen sklep pri selektivni indukciji | | | | |

52 Nespornost okoliščine je pojem, ki ga je avtor v tem sestavku priredil miselnim procesom in zasleduje razjasnitev dejanskega stanja. V pravnem postopku pojem nesporne okoliščine lahko pomeni le soglasje med pravnima strankama o določenem pravno pomembnem dejstvu. Verjetnost in prepričanje, kot stopnji materialne resnice, pa pomenita merili dokazovanja.

53 Tudi pojem nepretrgane (ali popolne verige), sta pojma, ki ju je avtor priredil miselnim procesom. V pravnem postopku lahko podobno o tem razpravljamo pri stopnjah materialne resnice, katera pomenijo merila dokazovanja.

54 Veriga potrjenih sklepov pri abdukciji.

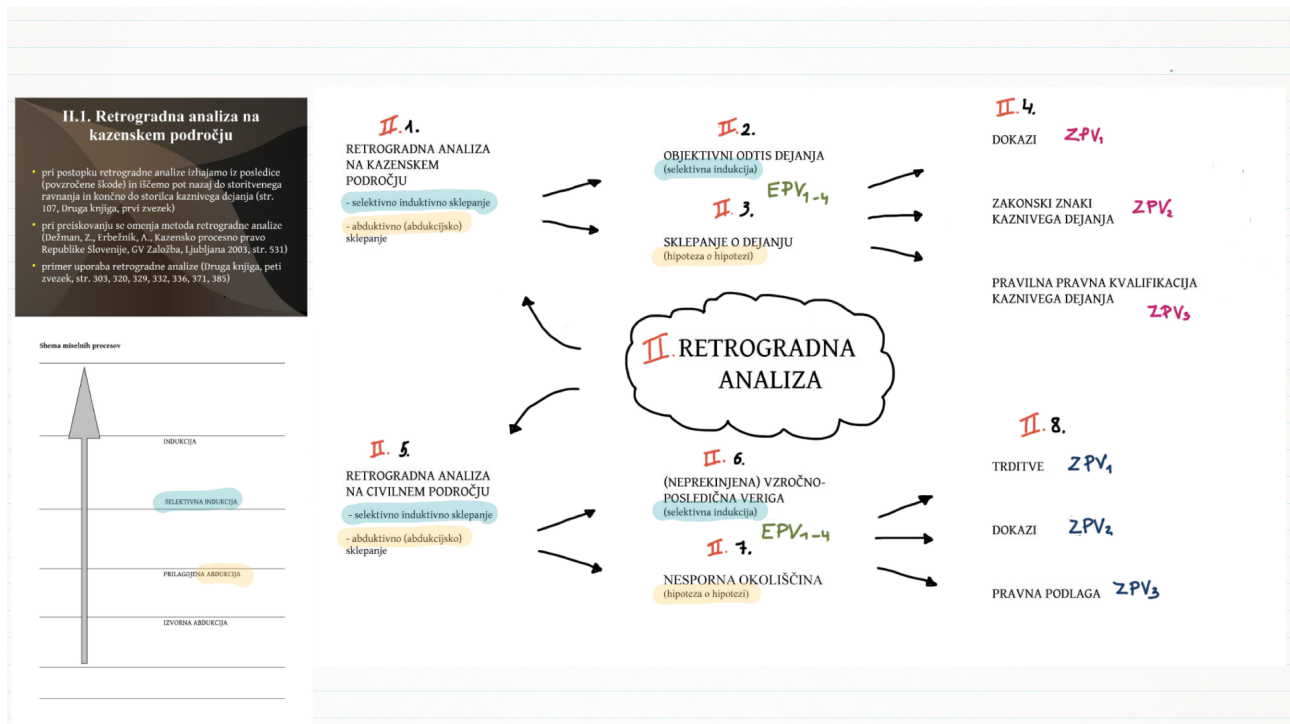
Izmed nespornih okoliščin izbere pravnik odločilno, postavi zapleteno pravno vprašanje (EPV₄) in išče rešitev (EPV₅). Pomeni, da si mora pravnik preko abdukcije šele pripraviti dejansko stanje (prvi korak), da lahko išče rešitve (ZPV₅), kar pa je drugi korak retrogradne analize. Tretji korak pa predstavlja odgovor (pravni silogizem), kar je EPV₆. Odločilno okoliščino⁵⁵ je šteti za tisto pravno pomembno dejstvo, katero zapolnjuje dejanski stan oškodovanja (*premisa minor*).



Sedaj ima pravnik na razpolago dejansko stanje oškodovanja (vzrok, potek, povzročitelja, oškodovanca) in lahko uporabi pravni instrumentarij. Iz dejanskega stanja bo pravilno povzel trditve o nastanku oškodovanja in ponudil dokaze, slednje kot celota (ZVP₁₋₂). Našel bo lahko tudi ustrezno pravno podlago (ZVP₃), kar je pravni silogizem (EPV₆) in pomeni udejanjanje tretjega koraka.

⁵⁵ Tudi pojem odločilne okoliščine ni pravni termin civilne zakonodaje, temveč ga je avtor priredil za namen obrazložitve miselnih procesov v pravu.

7.2.3. Shema drugega koraka



Slojevitost drugega (II.) koraka:⁵⁶

- II.1. Retrogradna analiza na kazenskem področju
- II.2. Objektivni odtis dejanja (selektivna indukcija)
- II.3. Sklepanje o dejanju (hipoteza o hipotezi)
- II.4. Dokazi, zakonski znaki kaznivega dejanja, pravilna pravna kvalifikacija kaznivega dejanja
- II.5. Retrogradna analiza na civilnem področju
- II.6. Nепrekinjena vzročno-posledična veriga (selektivna indukcija)
- II.7. Nesporna okoliščina (hipoteza o hipotezi)
- II.8. Trditve, dokazi in pravna podlaga

⁵⁶ <https://www.obal-invent.si>

7.3. Tretji korak (ponujene rešitve)

Tretji korak sledi logično, predhodni fazi iskanja rešitev. V drugem koraku smo preko miselnega postopka retrogradne analize ponudili rešitve. Indukcija je našla odločilne dokaze med kopico zbranih podatkov in informacij. Selektivna indukcija je preko indikatorja zapolnila manjkajoči člen verige. Abdukcija pa je preko posledice sklepala na nastanek škode in povzročitelja.

Na podlagi zbranih dokazov lahko pravnik ponudi tudi konkretne pravne instrumente.

Pravne instrumente bomo predstavili ločeno za kazenski in civilni del.

7.3.1. Kazenska ovadba

S postopkom selektivne indukcije je pravnik našel manjkajočo okoliščino, katera je bila prikrita, da je lahko potem kaznivo dejanje opredelil s potrebnimi zakonskimi znaki.

Ponuditi mora zadostne razloge za sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje.

Nepravilna pravna kvalifikacija kaznivega dejanja je lahko razlog za odstop od pregona. Zato je pri postavitvi kvalifikacije izhajati iz že dokazanih okoliščin. Seveda pa lahko nadaljnjo zbiranje dokazov (tudi z dopolnitvijo kazenske ovadbe) pravno kvalifikacijo razširi.⁵⁷

7.3.2. Dopolnitev kazenske ovadbe

Dopolnitev kazenske ovadbe⁵⁸ širi možnost drugačne pravne kvalifikacije.

Drugi cilj, katerega dopolnitev kazenske ovadbe omogoča, pa je tudi doseganje višjega standarda materialne resnice, na stopnjo utemeljenih razlogov za sum storitve kaznivega dejanja.

Oba cilja nam omogoča postopek selektivne indukcije, kateri odkriva in ponuja vedno nove okoliščine, katere potrjujejo vzročno-posledično verigo dogodka.

V določenih primerih se dokazi lahko pridobijo le ob obstoju zadostnega standarda o obstoju kaznivega dejanja. Če ponudimo organu pregona podatkovno preverjeno in z dokazi podkrepljeno zatečeno dejansko stanje, potem se odpirajo možnosti izvedbe prikritih ukrepov.

Že sedaj je opozoriti na zakonitost zbiranja dokazov s strani organov pregona. V kolikor prihaja do določenih pomislekov, se lahko okoliščine kaznivega dejanja, dokažejo z drugimi dokazi.

Novi zbrani dokazi ponujajo nove zakonske znake in drugačne pravne kvalifikacije.

⁵⁷ Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020, str. 241 – 243.

⁵⁸ Ibidem, str. 243 – 246.

7.3.3. Dokazni predlog v kazenskem postopku

Z začetkom sodnega postopka⁵⁹ možnost uporabe selektivne indukcije izgubi na vrednosti, saj je bilo potrebno za uvedbo sodne kazenske preiskave dokazati utemeljen sum storitve kaznivega dejanja. Če pa sodna kazenska preiskava ni uvedena, pa nam lahko selektivna indukcija pomaga najti potrebne okoliščine in dokaze, kateri naj potrjujejo obstoj utemeljenega suma.

Dokazni predlog v kazenskem postopku zasleduje cilj, da se obtožujoči zakonski znaki in pravna kvalifikacija, še dodatno potrdijo v svojo dokončnosti, da lahko sledi sodba onkraj razumnega dvoma. Gre lahko le za dodatno utrjevanje vzročno-posledične verige, kateri je bilo podano zaupanje s pravnomočnostjo obtožnice. Že sedaj je opozoriti, da miselni proces selektivne indukcije išče objektivne dokaze in se ne nanaša na dokazovanje naklepa. Selektivna indukcija je lahko del dokazovanja naklepa, ne more pa ga samostojno dokazovati.

Nepopolno razjasnjene okoliščine kaznivega dejanja po pravnomočnosti obtožnice, niso v prid obtožbi, temveč izključno obrambi.

Izpostaviti je problem izločitve dokazov zaradi nezakonitosti. Da bi nadomestili izločen dokaz, lahko uporabimo miselni proces abdukcije.⁶⁰ Slednji poskuša mimo obstoječih, praviloma nezakonito zbranih okoliščin in dokazov, najti vzročno-posledično verigo, katera temelji na drugačnih prvinah. Slednje omogoča uporabo dokazov, kateri niso del nezakonite verige pri zbiranju dokazov s strani organov pregona.

7.3.4. Izdaja začasne odredbe po ZIZ

Sklepanje o škodni posledici je pridržano odškodninskemu pravu. V primerih, ko ponujeni dokazi tlakujejo pot do vseh predpostavk odškodninske odgovornosti, je sklep preproste narave (induktivno-deduktivno sklepanje). Če torej predlagamo izdajo začasnega zavarovanja po ZIZ, ko so ponujeni dokazi, je postopek enostaven. Drugače je v primeru, ko se dokazno gradivo šele začne zbirati. V slednjem sestavku se bomo dotaknili slednjega primera.

Izdana začasna odredba⁶¹ temelji na verjetnostnih kriterijih, kot osnovni stopnji materialne resnice pravnega postopka. Ob obstoju terjatve in nevarnosti, je potrebno zadostiti tudi neprekinjeni vzročno-posledični verigi, vse na kriteriju verjetnosti. Predhodnih odredbe po ZIZ se v tem članku ne bomo podrobneje dotaknili, saj je del vzročne verige že izdana sodna odločba (torej obstoj terjatve). Ravno slednja (torej sodba) pa predstavlja tisto neznanko, pri utemeljevanju verjetnosti obstoja terjatve, kar se tiče izdaje začasnih odredb.

Če se podrobneje dotaknemo neprekinjene vzročno-posledične verige, lahko ugotovimo, da se slednja nanaša na obstoj terjatve in nevarnosti, slednje pa med sabo povezujejo neprekinjeni sklepi. Verjetnosti kriterij se lahko doseže tudi z bolj spekulativnim miselnim procesom, takšna je abdukcija. Slednja temelji na verjetnostnem sklepu, katerega naj končno potrdi neprekinjena vzročno-posledična veriga. Slednja je v postopku izdaje začasnih odredb, kot izhaja iz samega

59 Ibidem, str. 246 – 255.

60 Primer 1: Poraba posojila, ibidem, str. 304 – 305 in Primer 2: Navidezen pravni posel, ibidem, str. 310 – 317.

61 Sodišče izda začasno odredbo v zavarovanje denarne terjatve, če izkaže upnik za verjetno, da terjatev obstoji ali da mu bo terjatev zoper dolžnika nastala. Upnik mora verjetno izkazati tudi nevarnost, da je zaradi dolžnikovega odtujevanja, skrivanja ali kakšnega drugečnega razpolaganja s premoženjem uveljavitev terjatve onemogočena ali precej otežena (prvi in drugi odstavek 270. člena Zakona o izvršbi in zavarovanju – ZIZ).

naziva instituta, le začasna, in velja le do izdaje sodne odločbe. Če je sodba zavrnila, potem neprekinjena veriga sklepov (v delu obstoja terjatve), ni potrjena, kar pomeni, da abdukcija ni ponudila pravilne rešitve. V primeru ugodilne sodbe, pa je veriga sklepov (zopet v delu obstoja terjatve), v celoti potrjena. Lahko ugotovimo, da se retrogradna analiza nanaša le na sklepanje o obstoju terjatve, ko posledica že obstaja. Vprašanje ravnanja v prihodnosti, torej kar se tič ovir izpolnitve terjatve, pa ne pomeni retrogradne analize, saj posledica še ne obstaja. Vseeno pa se lahko za obstoj nevarnosti izpolnitve terjatve, uporablja miselni postopek postavljanja hipotez na verjetnostni podlagi, slednje pa je imanentno abduktivnemu sklepanju, katero velja le, če so potrjeni vsi sklepi v verigi.

7.3.5. Zavarovanje dokazov po ZPP

Tudi pri zavarovanju dokazov izhaja pravnik iz predpostavke, da niso podane vse predpostavke odškodninske odgovornosti in da se šele nahajamo v fazi zbiranja dokazov.

Zato zakonodaja ZPP⁶² zahteva le izkaz obstoja pravnega interesa za izvedbo dokaza. Seveda se postavi vprašanje ali se potem mora izvesti prav vsak predlagan dokaz. Ponujena trditvena in dokazna podlaga, ki se naj zavaruje, mora vendarle temeljiti na določenih kriterijih.

Teoretiki v tej zvezi razpravljajo o kriteriju pravnega interesa.⁶³

Tudi pri obstoju utemeljene bojazni, da se dokaz ne bi mogel izvesti, teoretiki ne zahtevajo (nujno) verjetnega izkaza.⁶⁴ V tem primeru zopet ne gre za retrogradno analizo, saj se sklepa o posledicah v prihodnosti. Vseeno pa je postavljanje hipotez v celoti imanentno abduktivnemu načinu sklepanja. Potrjevanje sklepov pa je različno nasproti začasnim odredbam, saj sama izvedba dokaza, še ne pomeni tudi njegove uporabe za razsojo, kar je v prosti presoji sodišča. Enako tudi izvensodno, saj se sodni postopek še ni začel. Abduktivna hipoteza, da je bil dokaz izveden zaradi utemeljene bojazni, tako lahko ne pride nikoli v potrditev (večna hipoteza).

Lahko pa razpravljamo o neprekinjeni vzročno-posledični verigi med dejstvi in dokazi. Ko trditve potrjujejo dokazi, kateri se naj zavarujejo.

62 Če je utemeljena bojazen, da se kakšen dokaz pozneje ne bo mogel izvesti ali da bo njegova izvedba pozneje težja, se lahko med pravdo ali pred pravdo predlaga, naj se ta dokaz izvede (prvi odstavek 264. člena Zakona o pravdnem postopku – ZPP). V vlogi, s katero se zahteva zavarovanje dokazov, mora predlagatelj navesti dejstva, ki naj se dokažejo, dokaze, ki naj se izvedejo, in razloge, zaradi katerih misli, da se pozneje dokaz ne bo mogel izvesti ali da bo njegova izvedba težja (266. člen ZPP).

63 Pravdni postopek, zakon s komentarjem, 2. knjiga, GV Založba, Ljubljana, 2006, str. 530.

64 Ibidem, str. 534.

7.3.6. Tožba, nasprotna tožba in pobotni ugovor

Stopnjevanje kriterija spornosti doseže svoj vrhunec v sodnem postopku z razsojo sodnika. Okoliščine morajo biti nesporne⁶⁵ (med strankama) in sklepanje sodišče mora doseči nivo prepričanja o dokazanosti dejstev (materialna resnica⁶⁶). Potrdi se večkrat opisana enovitost trditev in dokazov, kateri morajo z izdajo sodbe doseči popolno usklajenost, torej celoto.

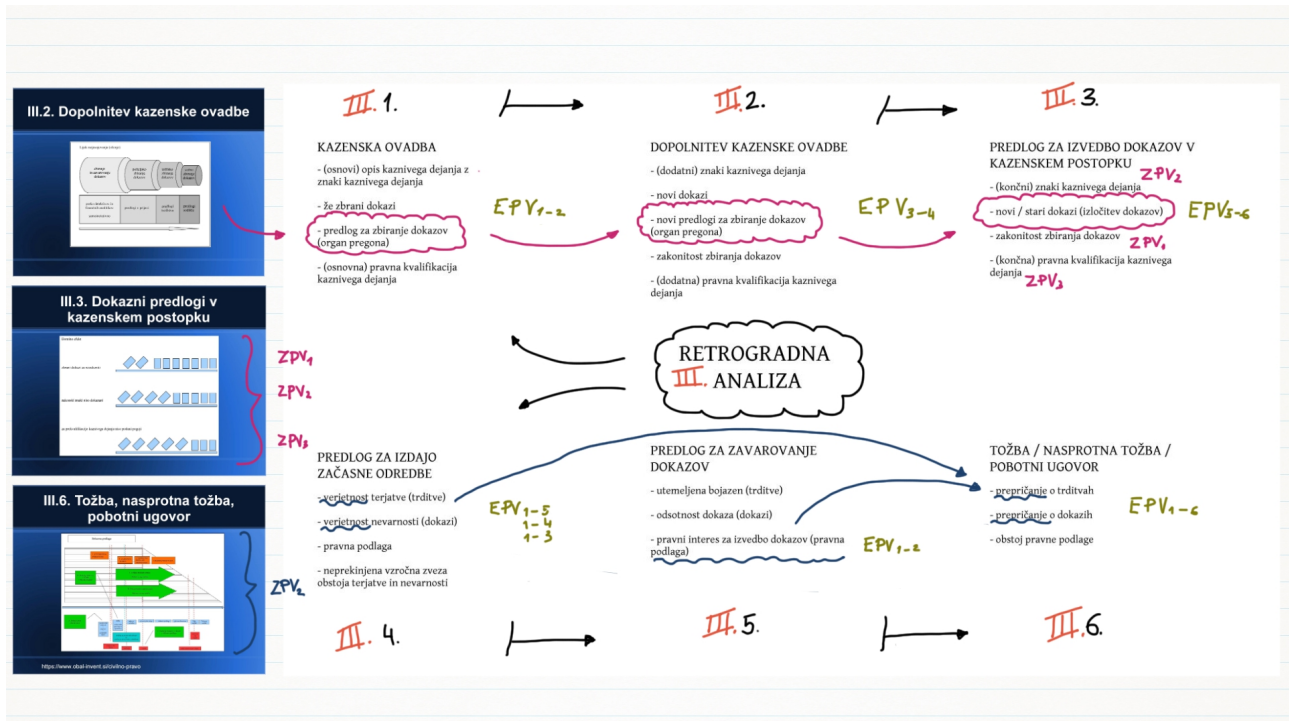
Za zaključek sodišča, da je določeno dejstvo dokazano, sedaj ne sme biti več prostora za hipotetične miselne procese, ki temeljijo na številnih hipotetičnih kaskadah. Razsoja je lahko le induktivno-deduktivna.

V ničemer pa ni podane omejitve, da se prag nespornosti okoliščin in prepričanja sodnika, ne doseže predhodno z zbiranjem dokazov, kateri pa lahko temeljijo na miselnem procesu selektivne indukcije in abdukcije.

Iskanje dokazov je tako lahko tudi v sodnem postopku podvrženo postavljanju hipotetičnih premis, vse z namenom, da se dejanske okoliščine postopka razjasnijo. Če ne dosežemo nespornosti okoliščin med pravnima strankama, pa je potrebo prepričati sodnika, da dejstva obstajajo in so tudi ustrezno dokazana.

Potrebno pa je zadostiti tudi kriteriju dovoljenega zbiranja dokazov (*ius novorum*), kar predstavlja oviro pri prostem miselnem toku.

7.3.7. Shema tretjega koraka



65 Nespornost po kriterijih ZPP.

66 Dokazanost po kriterijih ZPP.

Slojevitost tretjega (III.) koraka.⁶⁷

- III.1. Kazenska ovadba
- III.2. Dopolnitev kazenske ovadbe
- III.3. Predlog za izvedbo dokazov v kazenskem postopku
- III.4. Predlog za izdajo začasne odredbe
- III.5. Predlog za zavarovanje dokazov
- III.6. Tožba, nasprotna tožba, pobotni ugovor

8. Potrditev/ovrženje teze

Tekom raziskovanja smo potrdili, da lahko iz objektivnega odtisa dejanja, preko retrogradne analize, sklepamo od posledice dejanja nazaj, vse do njenega nastanka. Na civilnem področju sklepamo o škodni posledici. V obeh primerih se uporabljajo miselni procesi, kateri naj zapolnijo manjkajoče vrzeli, lahko že od začetka (abdukcija) ali pa tekom razvoja dogodkov (selektivna indukcija). V primeru, ko ne moremo potrditi vzročno-posledične verige, objektivne sledi ne ponujajo zadostnih smernic. V tem delu postavljena teza ne vzdrži presoje. Vseeno pa je slednji zaključek narediti s pridržkom, saj so bile lahko sledi uničene. Če gre za človeško (naklepno) ravnanje, je mogoče graditi nadaljnjo verigo.⁶⁸ Nesporno pa je, da rabi sodišče za razsojo neprekinjeno vzročno-posledično verigo dogodkov in posledic. Šele slednja mu ponuja razjasnjeno spodnjo premiso, da lahko sprovede pravni silogizem.

9. Zaključek

Retrogradna analiza v pravu pomeni iskanje okoliščin spodnje premise, katere naj razjasnijo dejansko stanje do te mere, da postopek pravnega silogizma več ne predstavlja težave. Vseeno pa se je potrebno pri gradnji historične zgodbe nazaj od posledice, podvreči pravnim limitam. Pravnik mora upoštevati pravila zakonitega zbiranja dokazov na kazenskem področju ali pravila navajanja novih dejstev in dokazov v pravnem postopku. S tem postane retrogradna analiza v pravu nekaj posebnega.

Oblikovati mora svoje metode, tehnike in miselne procese, da lahko ponudi koristne (beri zakonite) dokaze, kateri omogočajo uspešen začetek, nadaljevanje in končanje postopka. Miselne procese indukcije, selektivne indukcije in abdukcije sooča z omejitvami sodnih postopkov.

67 <https://www.obal-invent.si>

68 „Za razumevanje brisanja sledi je potrebno uro zavrteti nazaj. Gre za metodološki napotek, ki pomaga razumeti sami dejanji prikrivanja in uničevanja. Šele na takšen način lahko ustrezno oblikujemo instrumentarij, ki bo zaznal človeški ravnaji prikrivanja in uničevanja. Raziskovanje in njegove izsledke pa je potrebno potem umestiti v obstoječ pravni red, veljaven kazenski pregon (predkazenski in kazenski postopek). Končno pa je potrebno tudi ponuditi možna pravna sredstva, ki naj pomagajo oškodovancu, da ob ugotovljenem prikrivanju doseže poplačilo svoje terjatve.“, podrobneje o tem: Obal, P., Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Kazenski del, Cankova, 2020, str. 383.

Menim, da ni neutemeljeno zastopati stališča, da uporaba miselnih procesov in limit sodnih postopkov, odpira številna nova, izvirna pravna vprašanja, katera potrebujejo svojo lastno podvejo pravne znanosti. Retrogradna analiza v pravu se vsekakor ponaša z izvirstnostjo.

Instrumentarij, kateri usmerja reševanje zapletenih pravnih vprašanj, pa tudi povezuje teorijo s prakso.

Literatura

Znanstvene knjige

Bavcon, L. in drugi, Kazensko pravo, splošni del, šesta izdaja, Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 2013

Bele I., Kazenski zakonik s komentarjem, splošni del, GV Založba, Ljubljana, 2001

Cigoj S., Teorija obligacij, splošni del obligacijskega prava, ČZ Uradni list Republike Slovenije, Ljubljana, 1998

Dežman Z., Erbežnik, A., Kazensko procesno pravo Republike Slovenije, GV Založba, Ljubljana, 2003

Gabrič, M., Ekskulzija dokazov v novejši sodni praksi Republike Slovenije, Magistrsko delo, Pravna Fakulteta Univerze v Mariboru, 2015

Horvat, Š., Zakon o kazenskem postopku (ZKP) s komentarjem, GV Založba, Ljubljana, 2004

Kaufmann, A., Uvod v filozofijo prava, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1998

Kaufmann, A., Das Verfahren der Rechtsgewinnung – Eine rationale Analyse, C.H. Beck'sche Verlagsbuchhandlung, München, 1999

Krošelj, D., Ekskulzija dokazov kot sredstvo za varstvo človekovih pravic v kazenskem postopku, Diplomsko delo, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, 2010

Lüderssen, K., Erfahrung als Rechtsquelle, Abduktion und Falsifikation von Hypothesen im juristischen Entscheidungsprozess, Eine Fallstudie aus dem Kartellstreitrecht, Suhrkamp Verlag Frankfurt am Main, 1972

Obal, P., Zloraba obrambne tožbe (plenilski delničar), Magistrska naloga, Pravna fakulteta Univerze v Mariboru, 2016

Pavčnik, M., Teorija prava, Prispevek k razumevanju prava, 4. pregledana in dopolnjena izdaja, GV Založba, Ljubljana, 2011

Pavčnik, M., Argumentacija v pravu, 3., spremenjena in dopolnjena izdaja, GV Založba, Ljubljana, 2013

Pavčnik, M., Argumentacija v pravu, Od življenjskega primera do pravne odločitve, 3., spremenjena in dopolnjena izdaja, GV Založba, Ljubljana, 2013

Pavčnik, M., Teorija prava, Prispevek k razumevanju prava, 5., pregledana in dopolnjena izdaja, GV Založba, Ljubljana, 2015

Pitamic, L., Na robovih čiste teorije prava, (Predpostavke ekonomije mišljenja v pravni znanosti, 1917), Pravna fakulteta v Ljubljani, uredil Marijan Pavčnik, Ljubljana, 2005

Pitamic, L., Na robovih čiste teorije prava, K vedi o sodnikovi funkciji, Pravna fakulteta v Ljubljani, Ljubljana, 2005

Plavšak, N. in drugi, Obligacijski zakonik s komentarjem, 1. knjiga, GV Založba, Ljubljana, 2003

Schneider, E., Logika za pravnike, Temelji nauka o mišljenju in njegovi uporabi v pravu, Cankarjeva založba, Ljubljana, 1999

Stubbs Šugman, K., Gorkič, P., Dokazovanje v kazenskem postopku, GV Založba, Ljubljana 2011

Richter, A., Der Begriff der Abduktion bei Charles Sanders Peirce, Peter Lang, Europäischer Verlag der Wissenschaften, Frankfurt am Main, 1995

Turk, I., Uvod v poslovno ekonomiko, Slovenski inštitut za revizijo, Ljubljana, 2006

Žunić, N., Možnosti uporabe prikritih preiskovalnih ukrepov pri odkrivanju gospodarske kriminalitete, Diplomaska naloga, Maribor, 2010

Strokovni članki

Bobič, M., Varovanje človekovih pravic in svoboščin v predkazenskem postopku, Praksa, Letn. 6, št. 2, 2002

Bobnar T., Spoznavni in dokazni pomen (policijskega) zaslišanja v predkazenskem postopku, v zborniku: Nekateri praktični problemi dokazovanja v kazenskih postopkih, Dvoršek, A. in drugi, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta in Fakulteta za varnostne vede, 2008

Bošnjak, M., Dokazovanje in položaj strank v kazenskem postopku, s poudarkom na pravicah obrambe, v zborniku: Problemi dokazovanja v zahtevnih kazenskih postopkih, Dvoršek, A. in drugi, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta in Fakulteta za varnostne vede, 2007

Dežman, Z., Dokazna pravila in status resnice v kazenskem postopku v zborniku: Preiskovanje in dokazne prepovedi: kazenskopravni in kriminalističen vidik, Ljubljana, 2013

Dežman, Z., Metodologija kazenskega procesnega prava kot predmet postmodernistične kritike, Podjetje in delo, letnik 2017, št. 6-7

- »Evropeizacija« (1) slovenskega pravnega sistema: zakaj, kdaj in kako ?, Podjetje in delo, letnik 1996, št. 5-6
- Ferlinc, A., Problematika dokazovanja v zahtevnih kazenskih zadevah – tožilski vidik, v zborniku: Problemi dokazovanja v zahtevnih kazenskih postopkih, Dvoršek, A. in drugi, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta in Fakulteta za varnostne vede, 2007
- Florjančič, D., Vpliv dejanj organov odkrivanja v predkazenskem postopku na izvedbo sojenja v razumnem roku, Revija za kriminalistiko in kriminologijo, Letn. 64, št. 2, 2013
- Gorkič, P., Usoda gradiva iz predkazenskega postopka, Pravna praksa, 2006, št. 45
- Gorkič, P., Omejitve dostopa do varovanih osebnih podatkov v (pred)kazenskem postopku, Zbornik 2014, GV Založba
- Gorkič, P., Problemi sodelovanja med kriminalistično policijo in državnimi tožilci v predkazenskem postopku, Policijski, državni tožilci, Inštitut za kriminologijo, 2007
- Gorkič, P., Načelo sorazmernosti in izločanja nezakonitih dokazov v slovenskem pravu: drugi del, Pravna praksa, 2014, št. 5.
- Gorkič, P., Učinkovita obramba v kazenskem postopku ali “v korist” obdolženca, Odvetnik, št. 53, 2011
- Jenull, H., O pravičnosti in pravni varnosti, Podjetje in delo, letnik 1998, št. 6-7
- Karakaš, A., Še o usodi gradiva iz predkazenskega postopka kot kamnu spotike kontroverznega koncepta, Pravna praksa, 2007, št. 16-17
- Kečanović, B., Kazenski postopek: “Policijski dokazni postopek”; odprto vprašanje sodne preiskave, Pravna praksa, 2002, št. 23
- Kežmah, U., Procesni vidik uveljavljanja ničnosti po ZGD in ZSReg, Podjetje in delo, 2003, št. 5
- Kovačič-Mlinar, B., Neobičajna stališča Vrhovnega sodišča glede pravic osumljenca v predkazenskem postopku, Pravna praksa, 2007, št. 26
- Lasser, M., O treh modelih sodniškega nadzora, razpravljanja in pravosodne legitimnosti, Revus – revija za evropsko ustavnost, letnik 2006, št. 6
- Marinko, J., Dokazni standardi – žalostno neurejeno področje ?, Pravna praksa, letnik 2008, št. 23
- Maver, D., Vloga kriminalistične policije v predkazenskem postopku, Dnevi Slovenskih pravnikov 2001
- Maver, D., Spoznavni (hevristični) in dokazni (silogistični) vidik preiskovanja kaznivih dejanj, v zborniku: Problemi dokazovanja v zahtevnih kazenskih postopkih, Dvoršek, A. in drugi, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta in Fakulteta za varnostne vede, 2007
- Melart, T., Uporaba izjav obdolženca iz predkazenskega postopka, Pravna praksa, 2007, št. 28

Murko, S., Načelo neposrednosti in položaj prič v kazenskem postopku, v zborniku: Nekateri praktični problemi dokazovanja v kazenskih postopkih, Dvoršek, A. in drugi, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta in Fakulteta za varnostne vede, 2008

Nedovoljen dokaz – prepoznavna osumljenca v predkazenskem postopku – izjava občana, Pravna praksa, 2012, št. 3

Novak, M., Argumentacijska analiza sodne odločbe, Pravna praksa, letnik 2008, št. 36

Obal, P., Presoja sodišča o odškodninski odgovornosti uprave delniške družbe (korporacijska fiducija in mandat), Podjetje in delo, letnik 2010, št. 1

Obal, P., Presoja sodišča o odškodninski odgovornosti uprave (2), Podjetje in delo, letnik 2012, št. 5

Pavčnik, M., Čemu razprava o študiju prava ?, Podjetje in delo, letnik 1993, št. 5-6

Podgorelec, P., Zagotavljanje pravilnost sestave in objave letnega poročila – 60.a člen ZGD-1, Podjetje in delo, 2013, št. 1

Predlogi za izboljšanje položaja oškodovanca v kazenskem postopku, Pravna praksa, 2013, št. 37

Salmič, M., Procesna dejanja strank v postopkih glede ničnosti in izpodbojnosti skupščinskih sklepov delniških družb, Podjetje in delo, 2003, št. 2

Šorli, M., Vprašanja dokazovanja v kazenskem postopku iz odločb Vrhovnega sodišča RS, v zborniku: Nekateri praktični problemi dokazovanja v kazenskih postopkih, Dvoršek, A. in drugi, Univerza v Mariboru, Pravna fakulteta in Fakulteta za varnostne vede, 2008

Šorli, M., Sodnikova vezanost na pozitivno pravo (med zakonom in vestjo), Podjetje in delo, letnik 1998, št. 6-7

Šošić, M., Nekaj argumentov proti utilitaristični doktrini izločanja dokazov, Pravna praksa, 2014, št. 8

Šugman Stubbs, K., Izločitev dokazov po zakonu o kazenskem postopku, Pravosodni bilten, Letn. 22, 2001

Šugman Stubbs, K., Kritična predstavitev ureditve izločanja dokazov po zakonu o kazenskem postopku, Pravnik-revija, Letn. 56, št. 4/5, 2001

Ude, L., Pravo in vrednote: Uporabljanje pravnih pravil in vrednotenje v sodnih postopkih, Podjetje in delo, letnik 2001, št. 6-7

Varanelli, L., Vpliv medijev na sodnikovo odločitev, Pravna praksa, letnik 2014, št. 8

Zgaga, S., Poskus implementacije izkušenj mednarodnega kazenskega prava v slovenski kazenski postopek, Podjetje in delo, 2017, št. 6-7.

Zobec, J., Zloraba procesnih pravic, Podjetje in delo, letnik 2009, št. 7

Žaucer, M., Seznanitev obrambe z zbranim procesnim gradivom, *Odvetnik*, 2011, št. 54

Internetni viri

Cunk, Z., Kazniva dejanja ponarejanja poslovnih listin – prikaz in/ali prikrivanje (ne)verodostojnosti poslovnih dogodkov, 14. Slovenski dnevi varstvoslovja

Merc, B., Fenomenološki pristop pri uporabi prava

Smolej, D., Strokovni potek hišne preiskave, problemi in ponujene rešitve

Stajnko, J., Teža iracionalnega v procesu sodniškega odločanja: kognitivne pristranskosti in mehanizmi zasledovanja fikcije razumskosti prava, spletna izdaja, *LeXonomica*, Let. 7, št. 2

Priloga: Kazalo po geslu zapleteno pravno vprašanje

Potrebna je uporaba knjige: Reševanje zapletenih pravnih vprašanj, Metode, tehnike in miselni procesi, Splošni in kazenski del, 2020: ISBN 978-961-07-0053-1; 978-961-07-0054-8, COBISS.SI-ID - 24127491

Poglavja kazala:

1. PRAVNI ZAPLET
2. NASTANEK ZAPLETENEGA PRAVNEGA VPRAŠANJA (ZPV₁₋₃)
3. ELEMENTI ZAPLETENEGA PRAVNEGA VPRAŠANJA (EPV₁₋₆)
4. REŠITEV ZAPLETENEGA PRAVNEGA VPRAŠANJA
 - 4.1. Načini splošno
 - 4.2. Načini pravnega strokovnjaka
5. KONKRETNI PRIMERI ZAPLETENIH PRAVNIH VPRAŠANJ
 - 5.1. Poglobljena analiza štirih konkretnih primerov
 - 5.2. Gospodarske pogodbe
 - 5.3. Abdukcija
 - 5.4. Abstraktna merila

1. PRAVNI ZAPLET

| | |
|---|--|
| - nezakoniti dokazi | Poglavje 3.1. knjiga II./ drugi zvezek |
| - neobstoj zakonskih znakov kaznivega dejanja | Poglavje 3.3. knjiga II./ drugi zvezek |
| - nepravilna pravna kvalifikacija kaznivega dejanja | Poglavje 3.2. knjiga II./ drugi zvezek |

2. NASTANEK ZAPLETENEGA PRAVNEGA VPRAŠANJA (ZPV₁₋₃)

| | |
|---|---|
| - izločitev dokazov | Poglavje 3.5., 3.6., 3.7., 3.8., 3.9., 3.12., 3.13. knjiga II./ tretji zvezek Shema 8 |
| - zakonski znaki kaznivega dejanja ne obstajajo ali niso dokazani | Poglavje 3.3., 3.4. knjiga II./ peti zvezek Shema 10 |

- kvalifikacija kaznivega dejanja je Shema 10
nepravilna ali ni dokazana

3. ELEMENTI ZAPLETENEGA PRAVNEGA VPRAŠANJA (EPV₁₋₆)

- različne navezovalne točke Poglavlje 1.3., 3.1., 3.2.,
3.3., 3.4.
knjiga II./
drugi zvezek
Poglavlje 2.1.1., 2.1.2.
knjiga II./
tretji zvezek
Poglavlje 1.1., 1.2.1.,
1.3., 1.3.1., 1.3.2.,
1.3.3., 2., 3.1.
knjiga II./
četrti zvezek
Poglavlje 1., 1.1., 1.2.,
1.3., 1.4., 1.5., 1.6.,
2.2.3., 2.2.3.1., 3.1., 3.3.
knjiga II./
peti zvezek
Shema 16,17,18,19

- izbira navezovalnih točk Poglavlje 1.3., 3.1., 3.2.,
3.3., 3.4.
knjiga II./
drugi zvezek
Poglavlje 2.1.1., 2.1.2.

knjiga II./

tretji zvezek

Poglavje 1.1., 1.2.1.,

1.3., 1.3.1., 1.3.2.,

1.3.3., 2., 3.1.

knjiga II./

četrti zvezek

Poglavje 1., 1.1., 1.2.,

1.3., 1.4., 1.5., 1.6.,

2.2.3., 2.2.3.1., 3.1., 3.3.

knjiga II./

peti zvezek

Shema 16,17,18,19

- izključitev preostalih navezovalnih točk

.....

Poglavje 1.3., 3.1., 3.2.,

3.3., 3.4.

knjiga II./

drugi zvezek

Poglavje 2.1.1., 2.1.2.

knjiga II./

tretji zvezek

Poglavje 1.1., 1.2.1.,

1.3., 1.3.1., 1.3.2.,

1.3.3., 2., 3.1.

knjiga II./

četrti zvezek

Poglavje 1., 1.1., 1.2.,

1.3., 1.4., 1.5., 1.6.,

2.2.3., 2.2.3.1., 3.1.,

3.3.

knjiga II./

| | | |
|------------------------------|-------|--|
| | | peti zvezek |
| | | Shema 16,17,18,19 |
| - zapleteno pravno vprašanje | | Poglavje 1.3., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4. knjiga II./ drugi zvezek Poglavje 2.1.1., 2.1.2. knjiga II./ tretji zvezek Poglavje 1.1., 1.2.1., 1.3., 1.3.1., 1.3.2., 1.3.3., 2., 3.1. knjiga II./ četrti zvezek Poglavje 1., 1.1., 1.2., 1.3., 1.4., 1.5., 1.6., 2.2.3., 2.2.3.1., 3.1., 3.3. knjiga II./ peti zvezek Shema 16,17,18,19 |
| - iskanje rešitve | | Poglavje 1.3., 3.1., 3.2., 3.3., 3.4. knjiga II./ drugi zvezek Poglavje 2.1.1., 2.1.2. knjiga II./ tretji zvezek Poglavje 1.1., 1.2.1., |

1.3., 1.3.1., 1.3.2.,
1.3.3., 2., 3.1.

knjiga II./
četrti zvezek

Poglavje 1., 1.1., 1.2.,
1.3., 1.4., 1.5., 1.6.,
2.2.3., 2.2.3.1., 3.1.,
3.3.

knjiga II./
peti zvezek

Shema 16,17,18,19

- odgovor (pravni silogizem)

.....

Poglavje 1.3., 2.

knjiga II./
drugi zvezek

Poglavje 2.1.1., 2.1.2.

knjiga II./
tretji zvezek

Poglavje 1.1., 1.2.1.,
1.3., 1.3.1., 1.3.2.,
1.3.3., 2., 3.1.

knjiga II./
četrti zvezek

Poglavje 1., 1.1., 1.2.,
1.3., 1.4., 1.5., 1.6.,
2.2.3., 2.2.3.1., 3.1.,
3.3.

knjiga II./
peti zvezek

Shema 16,17,18,19

4. REŠITEV ZAPLETENEGA PRAVNEGA VPRAŠANJA

4.1. Načini splošno

| | | |
|--------------------------------|-------|--|
| - znanstvene metode | | Poglavje 2.1.1. knjiga II/ tretji zvezek |
| - poglobljeno znanje | | Poglavje 2.1.2. knjiga II/ tretji zvezek |
| - zbiranje dokazov | | Poglavje 1.1., 2.2., knjiga II/ tretji zvezek Poglavje 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3.1., 1.2.3.2., 1.2.3.4., 1.2.3.6. knjiga II/ četrti zvezek Prikaz 13, 14, 15, 16, 17, 18 Shema 7 |
| - predlogi za zbiranje dokazov | | Poglavje 1.1., 2.2., knjiga II/ tretji zvezek Poglavje 1.2.1., 1.2.2., 1.2.3.1., 1.2.3.2., |

| | | |
|-----------------------------|-------|--|
| | | 1.2.3.4., 1.2.3.6. knjiga II./ četrti zvezek Prikaz 13, 14, 15, 16, 17, 18 Shema 7 |
| - odpravljanje vrzeli | | Poglavje 1.1., 2.2., knjiga II./ tretji zvezek Poglavje 1.4., 3.1., 3.2., 3.3. knjiga II./ četrti zvezek Prikaz 13, 14 Shema 7 |
| - znanstveni prispevek | | Poglavje 1.1., 1.3. knjiga II./ četrti zvezek |
| - strokovni prispevek | | Poglavje 1.2., 1.2.3.8., 1.3. knjiga II./ četrti zvezek |
| - prijava kaznivega dejanja | | Poglavje 1.1., 2.2. knjiga II./ tretji zvezek Poglavje 1.2.1., 1.2.2. knjiga II./ |

| | | |
|---|-------|--|
| | | četrti zvezek |
| | | Prikaz 13, 14 |
| | | Shema 7 |
| - dokazni predlogi v predkazenskem postopku | | Poglavje 1.1., 2.2. knjiga II./ tretji zvezek Poglavje 1.2.1., 1.2.2. knjiga II./ četrti zvezek Prikaz 13, 14 Shema 7 |
| - dokazni predlogi v kazenskem postopku | | Poglavje 1.1., 2.2. knjiga II./ tretji zvezek Poglavje 1.2.3.1., 1.2.3.2., 1.2.3.4., 1.2.3.6. knjiga II./ četrti zvezek Prikaz 13, 14 Shema 7 |

4.2. Načini pravnega strokovnjaka

| | | |
|--|-------|---|
| - tehnika zaznave oškodovanja | | Poglavje 3.1. knjiga I./ drugi zvezek |
| | | Poglavje 1.2. knjiga II./ peti zvezek |
| - metoda skupnega imenovalca | | Poglavje 3.3. knjiga I./ drugi zvezek |
| | | Poglavje 1.3. knjiga II./ peti zvezek |
| - izpopolnjene tehnike iskanja dokazov | | Poglavje 1.4. knjiga II./ peti zvezek |
| - izpopolnjene metode pri iskanju dokazov | | Poglavje 1.5. knjiga II./ peti zvezek |
| - izpopolnjene metode pri obstoju zakonskih znakov in pravilne kvalifikaciji kaznivega dejanja | | Poglavje 1.6. knjiga II./ peti zvezek |
| - metoda satisfakcije oškodovanca | | Poglavje 3.2. knjiga I./ |

| | | |
|--|-------|--------------------------|
| | | drugi zvezek |
| | | Poglavje 1.7. |
| | | knjiga II./ |
| | | peti zvezek |
| - induktivna in deduktivna metoda | | Poglavje 2.1. |
| | | knjiga II./ |
| | | peti zvezek |
| - abdukcija na kazenskem področju | | Poglavje 2.2.2.1., |
| | | 2.2.2.1.1., 2.2.2.1.2., |
| | | 2.2.2.1.3., 2.2.2.1.4., |
| | | 2.2.2.1.5. |
| | | knjiga II./ |
| | | peti zvezek |
| - selektivna indukcija na kazenskem področju | | Poglavje 2.2.3. |
| | | knjiga II./ |
| | | peti zvezek |
| - dodatna znanja | | Poglavje 3., ekonomija |
| | | (3.1.1.), pravo |
| | | korporacij (3.1.2.), |
| | | stečajno pravo (3.1.3.), |
| | | davki (3.1.4.) |
| | | knjiga II./ |
| | | peti zvezek |
| - dodatne izkušnje | | Poglavje 3.2, krajšanje |
| | | postopkov (3.2.1.), |
| | | smiselnost (3.2.2.), |
| | | vzporedni postopki |

| | | |
|--|-------|---|
| | | (3.2.3.) |
| | | knjiga II./ |
| | | peti zvezek |
| - pravna destilacija | | Poglavje 3.3. knjiga II./ peti zvezek |
| - odraz zlorab na kazenskem področju | | Poglavje 4.1.1.1., 4.1.1.2., 4.1.1.3. (procesne pravice), 4.2., 4.3. (materialne pravice) knjiga II./ peti zvezek |
| - zloraba pravil računovodenja | | Poglavje 4.3. knjiga II./ peti zvezek |
| - naklep, konkretna in abstraktna merila | | Poglavje 4.4., 4.5., 5., 5.1. knjiga II./ peti zvezek |
| - simuliranje na kazenskem področju | | Poglavje 6. knjiga II./ peti zvezek |
| - zaznava simuliranja | | Poglavje 6.4. knjiga II./ peti zvezek |

| | | |
|---|-------|--|
| - prikrivanje in uničevanje na kazenskem področju | | Poglavje 3.2., 3.3. knjiga II./ tretji zvezek Poglavje 2.2.2.1.5., 7. knjiga II./ peti zvezek |
| - zaznava prikrivanja | | Poglavje 7.4. knjiga II./ peti zvezek |
| - metoda t.i. posrednega toka | | Poglavje 7.4. knjiga II./ peti zvezek |
| - zaznava uniče(va)nja | | Poglavje 7.5. knjiga II./ peti zvezek |
| - pravno znanje pri računovodskih preiskavah | | Poglavje 9. knjiga II./ peti zvezek |
| - razbremenitev odgovornosti | | Poglavje 8. knjiga II./ peti zvezek |

5. KONKRETNI PRIMERI ZAPLETENIH PRAVNIH VPRAŠANJ

5.1. Poglobljena analiza štirih konkretnih primerov

| | |
|--|--|
| - tožba naročnika na nepravilni izpolnitev pogodbe | Poglavje 1. knjiga II./ sedmi zvezek Shema 23 |
| - neplačilo zaradi prirejanja bilanc | Poglavje 2. knjiga II./ sedmi zvezek Shema 24 |
| - nevrnitev posojila - vključen člen | Poglavje 3. knjiga II./ sedmi zvezek Shema 25 |
| - neplačilo pogodbene obveznosti zaradi fiktivnega člena | Poglavje 4. knjiga II./ sedmi zvezek Shema 26 |

5.2. Gospodarske pogodbe

| | |
|---|--|
| - gradbena in montažna pogodba, stečajni postopek | Poglavje 9.1.1. knjiga II./ peti zvezek |
| - mešana pogodba, fiktivno poslovno razmerje | Poglavje 9.1.2. knjiga II./ peti zvezek |
| - večstransko gradbeno razmerje, stečajni postopek | Poglavje 9.1.3. knjiga II./ peti zvezek |
| - „stream up“ posojila v dejanskem koncernu | Poglavje 9.1.4. knjiga II./ peti zvezek |
| - škoda upnikom zaradi prepoznega stečaja | Poglavje 9.1.5. knjiga II./ peti zvezek |
| - razpolaganje z vrnjenim davkom | Poglavje 3.1.4., 4.1.1.3., 9.1.6. knjiga II./ peti zvezek |
| - prevozna pogodba, tovorni list, mednarodni tovorni list | Poglavje 9.1.7. knjiga II./ peti zvezek |

| | |
|--|--|
| - gradbena pogodba, gradbene uzance | Poglavje 9.1.8. knjiga II./ peti zvezek |
| - načini izpolnitve obveznosti, sprememba terjatve, navidezna (simulirana) pogodba | Poglavje 9.1.9. knjiga II./ peti zvezek |
| - mešana gospodarska pogodba, pobot obveznosti | Poglavje 9.1.10. knjiga II./ peti zvezek |
| - načini prenehanja obveznosti in terjatev, načini prenosa obveznosti in terjatev | Poglavje 9.1.11. knjiga II./ peti zvezek |
| - storitvena in podjemna pogodba, plačilo/izpolnitev v korist tretjega | Poglavje 9.1.12. knjiga II./ peti zvezek |
| - poslovne listine, računovodske in davčne listine, gradbene uzance | Poglavje 9.1.13. knjiga II./ peti zvezek |
| - ponudba in sklenitev pogodbe, avans | Poglavje 9.1.14. knjiga II./ peti zvezek |
| - podjemna pogodba, mandatna pogodba | Poglavje 9.1.15. knjiga II./ peti zvezek |

5.3. Abdukcija

| | | |
|--|-------|---|
| - poraba posojila | | Poglavje 2.2.2.1.1. knjiga II./ peti zvezek Shema 11 |
| - navidezen pravni posel | | Poglavje 2.2.2.1.2. knjiga II./ peti zvezek Shema 12 |
| - (pravna) kvalifikacija škode | | Poglavje 2.2.2.1.3. knjiga II./ peti zvezek Shema 13 |
| - (zakonski znaki) načini izvršitve škodnega dogodka (kaznivega dejanja) | | Poglavje 2.2.2.1.4. knjiga II./ peti zvezek Shema 14 |
| - uničene poslovne listine | | Poglavje 2.2.2.1.5. knjiga II./ peti zvezek Shema 15 |

5.4. Abstraktna merila

| | | |
|------------|-------|---|
| - primer 1 | | Poglavje 5.1. knjiga II./ peti zvezek |
| - primer 2 | | Poglavje 5.1. knjiga II./ peti zvezek |
| - primer 3 | | Poglavje 5.1. knjiga II./ peti zvezek |
| - primer 4 | | Poglavje 5.1. knjiga II./ peti zvezek |

